BLAŽENI ALOJZIJE Stepinac

»Ne ću požaliti nijednog dana svojih dugih patnja, samo da se sačuva sloboda Crkve Božje i da se naš narod može opet u slobodi klanjati Bogu, kojemu jedinome pripada čast i slava.«

(Bl. A. STEPINAC, Pismo p. Antunu Prešernu, DI, Krašić, 27. rujna 1958.)

GLASNIK POSTULATURE GODINA XVI. (2009.) 3. listopada BROJ 4. CIJENA 10 KUNA

Papina riječ

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 28. siječnja

- Pavlove pastoralne poslanice

Govoreći o Pavlovim pastoralnim poslanicama, upućenima pojedinim pastirima Crkve: dvije Timoteju i jedna Titu, inače najpouzdanijim suradnicima svetoga Pavla, Benedikt XVI. istaknuo je i ove misli:

Druga tipična sastavnica tih poslanica jest njihovo razmišljanje o ministerijalnoj strukturi Crkve. Upravo je u njima prvi put predstavljena trostruka podjela na biskupe, prezbitere i đakone (usp. 1 Tim 3,1-13; 4,13; 2 Tim 1,6; Tit 1,5-9). Možemo zapaziti u pastoralnim poslanicama pojavu dviju ministerijalnih struktura te tako nastanak definitivnog oblika Crkvene službe. U Pavlovim poslanicama, koje su nastale sredinom njegova života, Pavao govori o "nadglednicima" (Fil 1,1) i "poslužiteljima": to je tipična struktura Crkve koja se oblikovala u epohi poganskoga svijeta. Ostaje međutim dominantan lik samoga apostola, te se stoga ostale službe razvijaju tek postupno.

Dok, kao što sam rekao, u Crkvi koja se oblikovala u poganskom svijetu imamo biskupe i đakone, a ne prezbitere, u Crkvama koje su nastale u židovsko-kršćanskom svijetu prezbiteri su dominantna struktura. Na kraju pastoralnih poslanica, dvije strukture se ujedinjuju: sada se pojavljuje izraz "nadglednik" (biskup) (usp. 1 Tim 3, 2; Tit 1, 7), uvijek u jednini, uz kojeg uvijek ide određeni član. A pored "nadglednika" nalazimo prezbitere i đakone. I nadalje je presudan lik apostola, ali tri poslanice, kao što sam već rekao, nisu više upućene zajednici, već osobama: Timoteju i Titu, koji se s jedne strane pojavljuju kao biskupi, a s druge počinju zauzimati apostolovo mjesto.

Zapažaju se tako početci stvarnosti koja će se kasnije nazvati "apostolsko nasljeđe". Pavao vrlo svečanim tonom kaže Timoteju: "Ne zanemari milosnog dara koji je u tebi, koji ti je dan po proroštvu zajedno s polaganjem ruku starješinstva" (1 Tim 4, 14). Možemo reći da se u tim riječima naziru i prvi obrisi sakramentskog značaja te službe. I tako imamo jezgru katoličke strukture: *Sveto pismo* i predaja, *Sveto pismo* i navještaj, tvore cjelinu, ali se toj, tako reći doktrinarnoj, strukturi mora pridodati osobna struktura, nasljednici apostolâ, kao svjedoci apostolskog navještaja.

Važno je na kraju zapaziti da u tim poslanicama Crkva promatra samu sebe kao nešto ljudsko, nalik kući i obitelji. Osobito u 1 Tim 3, 2-7 čitaju se vrlo detaljni naputci o biskupu, poput ovih: on mora biti "besprijekoran, jedne žene muž, trijezan, razuman, sređen, gostoljubiv, sposoban poučavati, ne vinu sklon, ne nasilan nego popustljiv, ne ratoboran, ne srebroljubac; da svojom kućom dobro upravlja i sinove drži u pokornosti sa svom ozbiljnošću - a ne zna li netko svojom kućom upravljati, kako će se brinuti za Crkvu Božju?... A treba da ima i lijepo svjedočanstvo od onih vani". Ovdje se mora prije svega primijetiti važna sposobnost poučavanja (usp. 1 Tim 5,17), koja se spominje i u drugim ulomcima (usp. 1 Tim 6,2c; 2 Tim 3,10; Tit 2,1), a zatim jedna posebna osobna karakteristika "očinstva". Biskupa se naime smatra ocem kršćanske zajednice (usp. 1 Tim 3,15). Uostalom shvaćanje Crkve kao "Božje kuće" vuče svoje korijene iz Staroga zavjeta (usp. Br 12,7) i ponovno je formulirana u Heb 3,2.6, dok se na jednom drugom mjestu čita da kršćani nisu više stranci ni gosti, već sugrađani svetih i ukućani Božji (usp. Ef 2,19).

Molimo Gospodina i svetog Pavla da i mi, kao kršćani, uzmognemo sve više, u društvu u kojem živimo, biti prepoznatljivi kao članovi "Božje kuće". Molimo također da crkveni pastiri sve više steknu očinske, u isti mah nježne i snažne, osjećaje u oblikovanju Božje kuće, zajednice i Crkve.

Urednikova riječ

Bog - svjetlo naše na stazama ovoga zemaljskoga života

O 63. obljetnici suđenja bl. Alojziju Stepincu dolazi nam u ruke novi broj *Glasnika* koji nas i ovom prigodom želi pobliže upoznati s njegovom duhovnom baštinom. On, koji je živio uronjen u Božju prisutnost u svijetu, tako da postigne slavu Neba, postao je prepoznatljivo svjetlo koje može razbistriti svaku sumnju suvremenoga čovjeka pred zbiljom ljudske osobe i Božjeg očitovanja u svijetu. Već je sv. Luka rekao: "U Bogu živimo, mičemo se i jesmo" (Dj 17, 28). Budući da je bl. Stepinac živio od Božje Riječi zapisane u *Svetome pismu* i njome prosuđivao događanja u svijetu i svoj život, ne čudi da je drugima preporučivao i sebe hrabrio osvjedočenjem da je Bog "jedino svjetlo naše na stazama ovoga zemaljskoga života"(*Pismo dr. Mariji Makuc – Pojatina*, 29. prosinca 1956.). Takovu njegovu zaokupljenost za hod u Božjoj prisutnosti i Božjemu svjetlu predočuju rubrike i članci u ovome broju *Glasnika*. Budući da se on pojavljuje na početku nove školske i akademske godine, a u hrvatskome se društvu sve više osporava značenje vjeronauka u školi, kako osnovnoj, tako i srednjoj, donijeli smo nekoliko Blaženikovih misli o pravu roditelja na kršćanski odgoj njihove djece i pravu Crkve na vjerski odgoj svojih članova. Za nadbiskupa Stepinca to je bila jedna od bitnih sastavnica pogleda na život i razdjelnica u odnosu na bezbožni komunistički sustav i danas djelatan na području odgoja i obrazovanja.

Nadbiskup koadjutor dr. A. Stepinac u razgovoru sa sunjskim župnikom Josipom Orlićem prigodom svećeničkoga sastanka Jasenovačkoga dekanata, u Sunji, 9. svibnja 1939.

Do te je mjere ovo držao važnim, da na sudu nije branio sebe nego pravo na odgoj i spoznaju kršćanskih istina utemeljenih na osobi samoga Krista Gospodina. Naime, reče na sudu: "U školskim udžbenicima službeno tvrdite, protivno svim dokazima povijesti, da Isus Krist nije postojao. Znajte, Isus Krist je Bog! Za Njega smo spremni umirati, a danas je nauka to da on uopće nije postojao."

Suočeni smo sa sve žešćim sustavnim razaranjem obiteljskoga zajedništva i života, osobito zbog rasprava o abortusu i raznovrsnim metodama pobačaja. Žustre su rasprave i o potpomognutoj medicinskoj oplodnji, a to je često posljedica promicanja protunaravnih načina i prakse spolnoga života i razaranja prirodnog ustrojstva muža i žene te se pribjegava neprirodnim načinima začeća i oplodnje. Donosimo nekoliko razmišljanja o obitelji, pobačaju i vjerskom odgoju djece iz duhovne baštine bl. Alojzija Stepinca. Njegov pogled na dostojanstvo

ljudske osobe istinit je i vjerodostojan bez obzira na to što ne ugađa uvijek ljudskim ušima. Nikada on nije prešućivao istinu, pa i kad je bila gorka, i ne bismo bili dostojni njegove duhovne baštine kad ne bismo uzimali u obzir što je naučavao o najsvetijoj biti ljudskoga života po kojoj čovjek surađuje u Božjem djelu stvaranja.

Donosimo i njegova razmišljanja o ženi koja je objelodanio u časopisu "Hrvatica"na molbu spisateljice Marije Jurić Zagorke. Koliko god su njezina osoba i njezina djela podložna kritici i podcjenjivanju, nije se stidjela promaknuti kršćansku misao o ženi i njenom dostojanstvu u kršćanskoj izgradnji ljudskoga društva.

Zadržali smo rubriku o Bleiburgu i njegovim posljedicama, a zbog sve češćih istupa gosp. Josipa Manolića donosimo, na temelju vjerodostojnih izvora, prosudbu o tretmanu nadbiskupa Stepinca zasužnjenoga u Lepoglavi i Krašiću.

Radosni što je nakon podužega serijala o životu svećenika Vilima Cecelje o njemu objavljena posebna knjiga, hrvatskoj javnosti i čitateljima u ovome broju donosimo prikaz o s. Žarki Ivasić, mučenici komunističkoga terora, za čije se proglašenje blaženom i svetom prikupljaju potrebni dokumenti.

Neizostavne su i u ovome broju rubrike o događanjima u našoj Crkvi po kojima je čašćen i naš Blaženik, svjedočanstva o njegovome životu te prikaz njegova zatočenja u Krašiću kako ga je zabilježio župnik Josip Vraneković.

Zahvalni čitateljima na poslanim riječima ohrabrenja i uz ponovljenu molbu da svojim znancima i prijateljima preporuče naš *Glasnik*, vodimo brigu o svima onima koji su nam poslali svjedočanstva o ozdravljenju na Blaženikov zagovor ili pak svojim darom i molitvom pridonose da se što prije dovrši postupak za njegovo proglašenje svetim. Dok čitamo ovaj broj *Glasnika* i nasljedujemo primjer blaženoga Alojzija Stepinca u ljubavi prema Bogu i ljudima, učinimo sve da i nama Bog bude "svjetlo na stazama ovoga zemaljskoga života".

U Zagrebu, 8. rujna 2009.

dr. Juraj Batelja, postulator

Molitva
u čast bl. Alojzija Stepinca, biskupa i mučenika

Gospodine, Bože naš,
Ti si blaženom Alojziju Stepincu dao milost
čvrsto vjerovati u Isusa Krista
i spremnost trpjeti za njega
sve do mučeničke smrti.
Pomozi nam slijediti njegov primjer
i njegov nauk.
Njegova živa vjera u Isusa Krista
i postojana ljubav prema Crkvi
neka nas učvrste u borbama života
na putu vječnoga spasenja.
/Po njegovu zagovoru udijeli mi milost ... /
Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Nakon toga izmoli: Oče naš, Zdravo, Marijo, Slava Ocu, sa zazivom: Blaženi Alojzije Stepinče, moli za nas!

Teološki podlistak

Može li tko od nas reći: "Ja sam iskusio Boga"? To je izrekao sv. Ignacije Lojolski: "Iskusio sam Boga – bezimenog i nedokučivog, šutećega, pa ipak bliskoga – u Trojstvu njegova darivanja, njegova prigibanja k meni."

Putovi k iskustvu Boga

Piše dr. Josip SABOL

Iz propovijedi, govora i poruka blaženoga Alojzija Stepinca sjaji duboko poznavanje *Svetoga pisma* i široko teološko znanje. Ali još nešto vrlo važno: način kako Blaženik iznosi svoje spoznaje dokazuje da iza svega ovoga dubokoga i širokoga znanja stoji najintimniji doživljavani odnos s Bogom. Iskusiti Boga najbrži je i najsigurniji put k Bogu. Teološko znanje samo je sredstvo na tome putu.

Može li tko od nas reći: "Ja sam iskusio Boga"? To je izrekao sv. Ignacije Lojolski: 'Iskusio sam Boga – bezimenog i nedokučivog, šutećega, pa ipak bliskoga – u Trojstvu njegova darivanja, njegova prigibanja k meni. Ja sam Boga iskusio također i prije svega s onu stranu svake slikovite imaginacije'." (*Duhovni dnevnik*). Ignacije spominje simbolične vizije, primjerice Presvetoga Trojstva, Kristove čovječnosti, Njegovu prisutnost u Euharistiji.

Ignacije kaže da su "ova viđenja njemu dala jednom zauvijek takvu sigurnost u vjeri da je često mislio u sebi: pa da i nema *Svetoga pisma*, koje nas poučava u vjerskoj istini, ja bih bio odlučan umrijeti za ovu istinu jedino na osnovi ove činjenice da sam sve ovo vidio." Kod bl. Stepinca nalazimo također izjavu: "Spreman sam umrijeti za Krista, za Crkvu." Bez iskustva Boga ovako ne može nitko govoriti!

Kad ovo sluša današnji čovjek – što misli pri tom? Kad to čujemo mi vjernici, mi teolozi i svećenici – koje misli nas obuzimlju? Kakve osjećaje pobuđuju ove riječi u nama? Možda smo preplašeni ili uznemireni onime što Ignacije kaže? Moderni, današnji čovjek najvjerojatnije će na to reći da je to davno bilo, da to Ignacijevo ili Alojzijevo iskustvo više ne vrijedi, ne da se više spojiti s mentalitetom današnjega Europljanina. Na to bih samo primijetio: nemojmo biti tako oholi i umišljeni u svoju mudrost; pomislimo na mogućnost da se varamo ovakvim pomodnim sudom, donesenim pod pritiskom duha vremena. Ne zaboravimo: duh vremena prolazi i bit će zamijenjen drugim ili trećim duhom vremena, ali istina ovoga sveca i ovoga blaženika, i mnogih velikana duha čovječanstva, ostat će trajno jer je vječna. Ova njihova istina nije trajna zbog toga što su je oni izrekli, nego zato jer su oni otkrili tu istinu u božanskoj stvarnosti. Otkrili? Točno, oni su je otkrili u svojoj mistici, u svome iskustvu i doživljaju Boga, Božje blizine i stvarne prisutnosti u svo-

Nadbiskup Alojzije Stepinac podjeljuje uspomene djeci – prvopričesnicima koloniziranima iz Bosne i Hercegovine, koja su brigom i ljubavlju vlč. Branka Grulicha dovedena u Zagreb i spašena. Toj djeci je nadbiskup Stepinac podijelio prvu pričest i s njima se zadržao na doručku u dvorištu Kuće matice sestara milosrdnica, 21. lipnja 1945. (foto: s. M. Lauda)

jim dušama. Odatle ova neoboriva Ignacijeva izvjesnost u pitanjima vjere, od koje on ne bi odstupio niti onda kada *Svetog pisma* ne bi bilo.

Ova ispovijest sv. Ignacija trebala bi uznemirivati svakoga odgovornoga i prosvijećenoga čovjeka, osobito danas kada vjera u ljudsku znanost sve više slabi. Danas se nitko više ne može pozivati na prirodnu znanost kod neprihvaćanja ovoga iskustva Boga, jer prirodne znanosti priznaju da postoji neka druga stvarnost koju one ne mogu zahvatiti svojim metodama. O toj nas stvarnosti izvještava sv. Ignacije i mnoštvo filozofa i mistika, i to ne samo u granicama kršćanstva, nego i izvan njih.

Otkrivamo, dakle, nešto jako važno: da je osobno iskustvo izvor spoznaje Boga i Božjih stvari. Ono je ujedno izvor i temelj nepokolebive vjere koja se jako razlikuje od vjere naučenih formula ili definicija, iako su one potrebne u Crkvi. I baš takvoga vjernika treba današnje vrijeme: vjernika iskustva Božjih tajni, vjernika iskustvene vjere. Iskustvena vjera nije rezervirana samo za mistika. Do nje se može dovinuti svaki vjernik ako je spreman poći na taj put. S obzirom na bitne i osnovne probleme današnje civilizacije potreban je što veći broj vjernika koji su iskusili Boga, koji održavaju najintimnije odnose s Bogom. Onda nema opasnosti da kršćanstvo bude svedeno na etiku borbe za socijalnu pravdu i ljudska prava. Motivacija vjerovanja, koja dolazi odatle, nije dovoljno duboka da bi se održala trajno u današnjoj civilizaciji. Motivacija za kršćanski život može dolaziti samo iz blizine, iz prisutnosti, iz iskustva Boga u dušama vjernika. To je korijen stabla za socijalni rad, za političku borbu, za prava čovjeka. To mora također biti korijen za stablo teoloških diskusija i održavanja vjernosti tradiciji Katoličke crkve. Sve drugo pokušaji su da čovjek svojim snagama ostvari neostvarivo: puninu čovječnosti, dubinu sretna i uspješna života u ovome povijesnome času. To čovjeku ne će uspjeti.

Stoga je sveta dužnost Crkve – naroda Božjega – da pokaže današnjemu čovjeku Božji put do ispunjenja najdubljih težnji čovjeka, da održava u javnosti i u svijesti ljudi uvjerljivu istinu da postoji druga stvarnost koja se razlikuje od ove naše stvarnosti, ali koja ipak nije odvojena od ove naše empirijske stvarnosti. Crkva treba uvjerljivo prikazati bezizlaznu situaciju današnjega čovjeka ako ostane isključivo zaljubljen u ovu svoju stvarnost, u ovaj svoj svijet koji je sam pomoću tehnike stvorio, istovremeno odbacujući svaku misao i ideju o nadnaravnoj stvarnosti. U kojoj se situaciji nalazi današnji Europljanin prikazuje nam lijepa anegdota, koja pripovijeda kako jedan takozvani moderni čovjek odbija ispružiti ruku za istinom iz straha da ne bi počinio zabludu, da ne bi morao priznati da je njegova ideologija o nepostojanju nadnaravne stvarnosti obična zabluda. Jedan moderni Europljanin zalutao je u pustinji. Sunce peče nemilosrdno; muče ga žeđ i glad. Najedanput zapazi u daljini oazu. Odmah pomisli na svoju školu gdje je učio da je to fatamorgana – optička varka u pustinji zbog vrućine. Ipak se kreće prema njoj, žeđ i glad su veliki. Približivši se oazi zapazi da ona nestaje. Zapaža datulje, travu, izvor vode.

Ne, to je halucinacija zbog žeđi, kaže sam sebi. Moj mozak više ne funkcionira. Kako je priroda nemilosrdna sa mnom! No, čuje i žuborenje vode. I to je halucinacija, kaže sebi. Nakon nekoga vremena nađu dva beduina mrtva čovjeka usred oaze. "Možeš li to razumjeti?" pita jedan drugoga. Datulje mu vise iznad usta, voda žubori mimo njega na dohvat ruke, a evo: ovaj je umro od gladi i žeđi. Drugi odgovora: "Ovaj mrtvi čovjek moderni je čovjek iz Europe!" Mogao je nadodati: Bez prihvaćanja Božjih istina nema života!

Osvrti

Mi njih ne smijemo mrziti

(A. Stepinac)

U tjedniku "Globus", 3. kolovoza 2009., objavljen je razgovor s Josipom Manolićem koji se u svojemu razgovoru, ne prvi put, osvrnuo i na uzništvo nadbiskupa Alojzija Stepinca, najprije u Lepoglavi, a onda do smrti u Krašiću.

Piše: dr. Juraj Batelja

Osvrt na izjave gosp. Josipa Manolića

Ne ulazeći u djelatnost gosp. Manolića u represivnome režimu komunističke vlasti u Titovoj Jugoslaviji, želim napomenuti da je on 15. veljače 1993. iznio očitovanje na Crkvenome sudu koji je saslušavao svjedoke o životu i mučeničkoj smrti nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca. Iz tada očitovana njegova svjedočanstva te 9800 stranica koje je zabilježila UDBA, a tek su čudom neki od njih spašeni od uništenja, predstavljamo javnosti, radi boljega poznavanja povijesnih okolnosti, nekoliko činjenica povezanih uz odlazak nadbiskupa Stepinca u Lepoglavu, njegov boravak u lepoglavskoj kaznionici, te njegov premještaj na izdržavanje kazne u Krašić.

Svjedočanstva se razlikuju

Gosp. Josip Manolić više je puta u javnosti govorio o nadb. Stepincu. Slavodobitno je govorio kako ga je pratio u Lepoglavu i da je razgovarao s njime o ljepoti prirode. Znakovito je prikazivao čitateljima raznih glasila kako su iz zatvora u Zagrebu u dobrom raspoloženju preko Zaprešića i Golubovca prispjeli u Lepoglavu. To je viđenje Josipa Manolića, koji ni u jednome svome intervjuu nije dao ni naslutiti mjere represivnoga komunističkoga režima i odsjeka ministarstva za pravosuđe (za zatočenike) u kojemu je bio vrlo viđeni operativni radnik. Sva su njegova govorenja činila privid humanosti, dapače vrlo korektnih postupaka prema nepravedno osuđenom i zatočenom nadbiskupu Stepincu. U svojstvu promicatelja postupka za proglašenje blaženim i svetim kardinala Stepinca nisam nikad u svojim nastupima želio biti odvjetnik, već samo iznositelj i tumač činjenica i dokumenata koje sam pronašao u više od 140 crkvenih i državnih (i partijskih) arhiva. Stoga ne kanim ni ovdje pobijati izjave gosp. Manolića, koji je kao subjekt jugoslavenskoga državnoga aparata bio progonitelj nadbiskupa Stepinca, već donijeti iskustvo žrtve, samoga nadbiskupa Stepinca, koja zavrjeđuje da joj se u ovoj stvari vjeruje:

"Krenuli smo iz dvorišta zatvora. Neki su građani ipak nekako saznali, da se nešto sprema glede mene, pa je na pločniku stajao jedan red ljudi, da vide tko izlazi. Ne znam da li su me opazili, jer je već pred mojim autom čekao jedan mali auto policije, s jednim oficirom milicije i dva agenta. Zatim je došao naš auto, a odmah iza nas jedan auto sa odredom milicionera i mitraljezima. Vozili smo brzo

Bl. *Alojzije Stepinac u pratnji mons. Mihe Pušića, biskupa hvarskoga, dolazi na mjesto završnoga slavlja Euharistijskoga kongresa u Starome Gradu, 18. kolovoza 1940.*

Bez Manolićeva znanja sigurno nisu provođene metode ponižavanja, zastrašivanja i omalovažavanja Nadbiskupove osobe o kojima svjedoče zapisnici koje su sastavili povjerenici nadležnoga ministarstva tijekom Nadbiskupovih razgovora s posjetiteljima u zatvoru.
Među njima su i tisuće pisama koja su vjernici, izlažući se nemalim pogibeljima, slali zasužnjenom Nadbiskupu pružajući mu utjehu i ohrabrenje, nijedno mu pismo nije uručeno. Gdje su pisma?

kroz grad i pošli prema istoku, ali ipak drugim smjerom nego se ide obično u Lepoglavu. Razlog je očiti bio taj, da se zamete svaki trag, kuda prolazimo, da ne bi eventualno bio izvršen kakav napad od koga, u cilju moga oslobođenja ili što drugo, premda na to nitko nije ni mislio. Čim smo krenuli i prošli prvu ulicu, agenti su otvorili radio na autu i radio-muzika svirala je cijelim putem sve do Lepoglave. Izvadili su cigarete i nudili me cigaretama. Na licu im se čitalo da su silno zadovoljni. Imao sam dojam, da smatraju da je Katolička Crkva u Jugoslaviji 'likvidirana' mojom osudom i odvođenjem u zatvor. Bili su, rekao bih, posve sigurni, da ću najmanje nakon par tjedana, ako ne danas, ponizno zamoliti vladu za pomilovanje. Čim to učinim, onda će komunistička partija diktirati uslove za moje pomilovanje, i kad ih prihvatim, onda ća Katolička Crkva poslušno vršiti ono, što će naređivati komunistička partija."

Boravak u Lepoglavi

Gosp. Josip Manolić govori o povlaštenim okolnostima u kojima je živio nadbiskup Stepinac kao lepoglavski zatočenik. Čovjek bi prema njegovu očitovanju mogao pomisliti da je režim Nadbiskupu dao posebne pogodnosti, uslijed kojih je bio izuzet od pravila postupanja s drugim zatvorenicima. Ne čudi me takav Manolićev stav jer mi je i gosp. Jakov Blažević, koji je bio zastupao optužnicu protiv nadbiskupa Stepinca 1946., u jednom razgovoru spomenuo da je "Stepinac u Lepoglavi imao 14 soba i 3 sobarice na raspolaganju". Na moj upit odakle mu takvo saznanje odgovorio mi je: "To Vam piše ona kvekerica Alexander Stella." Pomno sam pročitao knjige te spisateljice koja je umrla kao kršćanka baš se suživljujući sa žrtvom nadbiskupa Stepinca (o tome ću prozboriti u sljedećem broju *Glasnika*), ali niti jednom rečenicom ne potvrđuju se izmišljene Blaževićeve izjave.

Činjenica je da je nadbiskup Stepinac imao lakši tretman u Lepoglavi nego drugi zatvorenici, ali to je proizašlo iz druge zbilje, ne iz Nadbiskupove krivice, jer je sud nije zakonito ni utvrdio, nego iz obzira prema osuđenom nevinom čovjeku. Kad je u svibnju 1945. iz Ministarstva unutarnjih poslova, po odluci Aleksandra Rankovića, ministra unutarnjih poslova Federalne Jugoslavije, u ured Ministarstva unutarnjih poslova Federalne Hrvatske, gdje je ministar bio Ivan Krajačić "Stevo", pristiglo naređenje o uhićenju nadbiskupa Stepinca i ishođenju činjenica u vidu njegove eliminacije, gospodin Manolić je, navodno, još bio student policijske akademije. Možda i nije znao što se sve događalo oko zatočenoga nadbiskupa u Lepoglavi, ali se sigurno bez njegova znanja ili odobrenja nije u Nadbiskupovu blizinu dopuštao pristup stražara ili svećenika koji su imali zadaću špijuniranja njegova

rada i mišljenja. Nakon što je to Nadbiskup gosp. Špirancu otvoreno prigovorio, došlo je do smjene. Bez Manolićeva znanja sigurno nisu provođene metode ponižavanja, zastrašivanja i omalovažavanja Nadbiskupove osobe, o čemu je sjajno poglavlje sastavio sluga Božji Aleksa Benigar u svojoj knjizi o kardinalu Stepincu, ili o kojima svjedoče zapisnici koje su sastavili povjerenici nadležnoga ministarstva tijekom Nadbiskupovih razgovora s posjetiteljima u zatvoru, i o kojima svjedoči dokumentacija sačuvana unatoč brižnom uništavanju dokumenata iz zatvora u Lepoglavi. Među njima su i tisuće pisama koja su vjernici, izlažući se nemalim pogibeljima, slali zasužnjenom Nadbiskupu pružajući mu utjehu i ohrabrenje, a nijedno mu pismo nije uručeno. Gdje su pisma? Ako su umrli gosp. Müller, Špiranec, Milunović, drug Branko Ilej i neki drugi, gosp. Manolić bi kao povjerenik za zatočenike o tome sigurno štogod morao znati.

Bilo bi dobro da se umjesto hvalospjeva jugoslavenskim zatvorima javnosti progovori zbog čega su umirali katolički svećenici u zatvorima, pa i u Lepoglavi, vješanjem, i zašto su mnogi mjesec dana nakon otpuštanja iz Lepoglave otpraćeni na groblje?

Prisjetimo se kako je ljudskost postupaka u Lepoglavi opisao sâm Blaženik: "Ljudi su u komunističkim zatvorima ili logorima podvrgnuti bez prestanka strašnom duševnom pritisku, koji ne može pravo shvatiti nitko tko nije prošao kroz strahote njihovog postupka. Nikada ne ću zaboraviti, kad sam morao dati pedeset i šest otisaka prstiju, jer da to treba policija; nikada ne ću zaboraviti kad bi mi kod zubara jedan stražar gledao u usta, da mi ne bi zubar stavio kakvu cedulju u usta, a drugi stražar iza leđa pazio na mene, a katkada još posebni komesar sa strane, da ne bih dao kakav znak; nikada ne ću zaboraviti, kako su znali, kad bih dobio nešto hrane na dar (premda je hrana za mene bila dobra u kaznioni) od svojih, kako su znali isjeći na komade meso, kruh, svaki i najsitniji kolačić, jabuke, zgnječiti limune, da ne bi možda bila gdjegod kakova riječ napisana za mene; nikada ne ću zaboraviti, kako su se robijaši morali okretati prema zidu i ruke stavljati na leđa, kad bih ja išao do kupaone ili k zubaru, da ne bi jedan drugome dali kakav znak; nikada ne ću zaboraviti onu strašnu galamu njihove razglasne radiostanice, koja je znala po šest i više sati na dan djelovati na živce robijaša svojim besmislenim vijestima i muzikom upravo nemogućom i drugim ludorijama; nikada ne ću zaboraviti razgovora kod posjeta kad bi jedan agent pisao svaku riječ, a drugi komesar pazio na mene ili posjetioca, da ne bismo dali ma ni najmanji znak okom, nogom ili rukom. Sve ovo i bezbroj drugih stvari izgledaju sitnice, ali komunizam znade sve to tako spojiti jedno s drugim, da nije rijetko slučaj, da ljudi polude ili se ubiju ili posve klonu i predaju se na milost i nemilost komunizmu, kao one ptičice, koje nemaju snage da više polete kad se nađu na domak zmije otrovnice."

Gospodin Manolić govori da su liječnici posjećivali zatočenoga nadbiskupa Stepinca, ali ne govori o razlozima tih posjeta. Vjerujem svjedocima, očevidcima, da je Nadbiskup preseljen u Krašić jer je imao problema sa želucem i noge mu nekontrolirano naticale. Možda gospodin Manolić ne zna, ali je Miha Marinko, iz vrha Komunističke partije, znao da bi Stepinac, iz Lepoglave premješten u Krašić 5. prosinca 1951., "do proljeća [1952.] trebao nestati". Nije, dakle, premještaj nadbiskupa Stepinca na izdržavanje kazne iz Lepoglave u Krašić uslijedio kao "pomirbeni potez" režima prema Katoličkoj crkvi i zapadnome svijetu, nego kao traženje načina da Nadbiskup ne umre u zatvoru, što bi nanijelo neprocjenjivu štetu Titovome režimu.

Glede trovanja nadbiskupa Stepinca valja reći da gospodin Manolić ne može imati nikakvu zadovoljštinu u tvrdnji "da ni Vatikanska komisija, koja je bila formirana kako bi utvrdila njegov status blaženika, nije prihvatila tezu o trovanju jer ta teza ničim nije dokazana", jer je baš ta komisija, u svojstvu "đavlova odvjetnika", pomno ispitavši okolnosti Stepinčeva života, progona i smrti, donijela odluku o njegovoj mučeničkoj smrti obrazloživši je na temelju patnji pretrpljenih u zatvoru ("ex aerumnis carceris"). Ta je komisija imala u rukama dokumentaciju s obdukcije tijela nadbiskupa Stepinca u Sudskoj medicini u Zagrebu, izvršene u noći između 10. i 11. veljače 1960. Nažalost, ne i onu dokumentaciju koju je sastavio njegov povjerenik dr. M. M., ravnatelj ambulante MUP-a u Zagrebu. Taj je liječnik godine 1993. izjavio da "napad i osuda nadbiskupa Alojzija Stepinca 1946. i današnja agresija na Republiku Hrvatsku proizlaze iz istoga srpskog gena".

Čvrsta je pretpostavka, da je on u pratnji brojnih suradnika, tijekom obdukcije tijela kardinala Stepinca na Sudskoj medicini na Šalati, kada nije izvršeno zatraženo i obećano balzamiranje, već "konzervacija", pokušao prikriti tragove trovanja i pridonio uništenju mrtva Nadbiskupova tijela. Spomenutoj je komisiji, uz druga svjedočanstva: upraviteljâ zatvora u Lepoglavi, stražara i liječnika,

PUTOVIMA ALOJZIJA STEPINCA

Evo nas sada do Stepinca grada,
u našim srcima velika je nada.
Došli smo ovdje s puno jada
da se vrati u srca nada.

Moli se za nas i za naše boli,
ovaj te narod od srca voli,
dižući oči prema tebi sada
da iscijeliš srca prepuna jada.

Ti si sada gore kod našega Oca,
a ja te gledam s ovoga stolca
i molim Boga za sve ljude
da nam u životu bolje bude.

Sveti Alojzije, tebi hvala,
to ti želi grupa mala
i zaziva od sveg srca,
koje tako tiho kuca.

Molimo tebe za razgovor dragi
da svrneš pogled mio i blagi
i pogledaš sa visina
gdje si sada kod Oca i Sina.

Napisala: Ana Mlikota

Vlč. Franjo Jačmenica s vjernicima župe Laz Bistrički u pohodu rodnoj kući bl. Alojzija Stepinca u Brezariću, na Uskrsni ponedjeljak, 13. travnja 2009.

bio vrlo značajan i nalaz kemijskoga instituta sudske medicine rimskoga sveučilišta "La Sapienza", koji je godine 1993., tijekom naknadne obdukcije zemnih ostataka kardinala Stepinca, ustanovio u njegovim kostima znatno povećanu količinu toksičkih supstanci kadmija i arsena te "kroma i olova u količinama koje ne odgovaraju redovitim vrijednostima njihove prisutnosti u čovjeku".

"Mržnja preko groba"

Dana 18. kolovoza 1945. nadbiskup Stepinac je posebnim pismom prosvjedovao kod dr. Vladimira Bakarića, predsjednika Vlade Federalne Hrvatske, zbog niveliranja grobova i uklanjanja križeva s grobova po katoličkim grobljima, prozvavši to "kulturnim škandalom prvoga reda". Ustvrdio je: "Vi ste, gospodine pretsjedniče, pravnik, pa će Vam biti bez sumnje poznato, što pogansko rimsko pravo sudi *de laesione sepulcri* ('o oskvrnjivanju groba'). Zar smo pali ispod pogana? Ja kao predstavnik katoličke Crkve energično protestiram proti ovoga divljanja i molim Vas, da izdate hitne naloge, da se poštuju katolička groblja. Na grobljima nema više prijatelja ni neprijatelja, partizana ni ustaša ni Nijemaca ni Slavena. Na grobljima su samo mrtvi, koji čekaju zadnji pravorijek vječnoga Suca, koji će ih suditi samo po tome, kakovi su bili ljudi, da li su vršili Njegove zapovijedi ili ne, a ne po stranačkim pripadnostima ili nacionalnim. Ja se nadam, da ćete izdati najhitnije naloge u toj stvari, da ne budem prisiljen javno upozoriti narod na obeščašćivanje naših groblja." Tada nije ni slutio da će i nakon njegove smrti bezdušni neprijatelj iskaljivati bijes nad njegovim zemnim ostatcima.

Možda gospodin Manolić nije bio na sjednici vlade kad je njezin predsjednik dr. Vladimir Bakarić stišavao emocije prisutnih glede pokopa kardinala Stepinca, napominjući kako taj pokop ne zavrjeđuje dodatnu napetost, "već ga pokopati da mu se za grob ne zna", ali je zasigurno bio uključen u krug Udbinih pouzdanika koji su zaplijenili Blaženikovo srce i u pećici udbaške ambulante u Šarengradskoj ulici u Zagrebu, zavedeni mržnjom, spalili ga. I to je dobro znala "Vatikanska komisija". Zahvalan sam gospodinu Manoliću koji je u jedinstveni dokument objedinio godine 1994. razmišljanje brojnih svojih onodobnih suradnika o obdukciji tijela nadbiskupa Stepinca i o pljenidbi njegova srca. Zahvalan sam mu i za posebno izvješće o tome neljudskome činu, koje je po njegovu nalogu, nakon pomnoga proučavanja činjenica i

saslušavanja očevidaca, sastavila tajna policija Republike Hrvatske i uručila ga Postulaturi za proglašenje blaženim i svetim kardinala Stepinca.

Potrebno je ove činjenice pružiti hrvatskoj javnosti, jer se one žele prikriti posve krivim ili zamagljenim očitovanjima. A i temu o Kardinalovome srcu mnogi zlorabe u svrhu dobro plaćenih članaka ili emisija, a zanemaruju, pa čak i odbijaju, prikazati zloću i zločestoću onih koji su pridonijeli takovom neljudskome postupku. Unatoč svemu, Stepinčevo srce ne prestaje ljubiti svoj narod, Katoličku crkvu i svoju domovinu. Pred činjenicom da je pepeo ranokršćanskih mučenika bačen u rijeku Tiber, a oni su nadživjeli svoje progonitelje, zastajemo u osvjedočenju da Stepinčevo srce, po ljubavi prema Bogu i svojemu narodu i danas nalazi odraz u otkucajima našega srca jer je ljubio Kristovim srcem, do kraja.

Ljubav prema neprijateljima

Čitajući spomenuti intervju gosp. Manolića, sjetih se riječi bl. Stepinca koje je zapisao u jednome pismu iz krašićkoga sužanjstva: "Budite uvjereni, da nema radi progona Crkve ni trunka mržnje na progonitelje njezine u mom srcu, a ne smije biti ni u srcu bilo kojeg katolika." Značajna je i njegova tvrdnja iznesena u jednome drugome pismu: "Mržnja kojom odiše komunizam vatra je iz pakla. Ne pogase je često, kad uđe u srce čovjekovo, ni mnoge vode, a često ni sama smrt. Nek samo ... u srcu gori uvijek vatra ljubavi Božje prema svim ljudima, pa i neprijateljima komunistima." To je kršćanska škola ljubavi u kojoj nas i danas, unatoč zlonamjernim izvrtanjima činjenica, naš Blaženik opominje i uči: "Ne dajte se nikada zavesti mržnjom na progonitelje, nego se molite za njih."

Naime, bl. Alojzije je kršćansku krjepost ljubavi vršio osobito prema svojim progoniteljima. Za njih je prikazivao mise, molio i prikazivao djela pokore, a često je i svećenicima davao misne nakane za obraćenje progonitelja Crkve. Krašićki župnik Josip Vraneković promatrao je 22. listopada 1956. bl. Alojzija kako motri policajca koji je budno pazio na svaki "naš kret i tko ulazi k nama", i potom zabilježio ove njegove riječi: "Mi ih ne smijemo mrziti. Daleko to od nas! Jadni su – vidim – ti naši stražari. 'Čuvamo svoj kruh', ispričavaju se. Vjerujem da je gorak taj kruh. Da jednom ovo svrši, i da odem u Zagreb, vjerujte mi, bio bih sretan, da im svima mogu prirediti jedan dobar objed i sve bez razlike imati za stolom." (VRANEKOVIĆ, J., *Dnevnik*, sv. III, str. 80)

MOLITVENA ZAJEDNICA BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA

Već sedmu godinu u Zagrebu djeluje Molitvena zajednica blaženoga Alojzija Stepinca. To je skupina katoličkih vjernika koja nastoji živjeti evanđelje, nadahnuta primjerom bl. Alojzija Stepinca. Do sada se u zajednicu uključilo oko 5.000 molitelja. Ta naša braća i sestre nastoje molitvom, praćenom savjesnim kršćanskim životom, pridonijeti vlastitoj osobnoj duhovnoj formaciji, a time duhovnoj i moralnoj obnovi Crkve u Hrvata i samoga hrvatskog naroda, na temeljima četrnaestostoljetne katoličke baštine.

Tko može postati članom i što čini član Molitvene zajednice bl. Alojzija Stepinca?

Svaki se kršćanin može uključiti u Molitvenu zajednicu blaženoga Alojzija Stepinca, koja promiče molitveni život, duhovne vrijednosti i širi Kristovu ljubav u sva područja javnoga života, kako je to činio i bl. Alojzije.

Prijavnica se može naručiti na sljedećoj adresi:

Zajednica štovatelja
BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA
10000 Zagreb, Kaptol 31
tel. (01) 4894 879

Svaki štovatelj blaženoga Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu moli:

- za čast i proslavu Isusa Krista i Katoličke crkve
- za čvrstoću osobne vjere i vjernosti Isusu Kristu i Crkvi
- za svoje osobne nakane i potrebe
- za domovinu Hrvatsku i svakoga čovjeka
- za očitovanje i potvrdu svetosti bl. Alojzija Stepinca u postupku njegove kauze za proglašenje svetim.

Uz molitvu svaki štovatelj bl. Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu svojim radom nastoji:

- savjesno obavljati svoje svakodnevne obveze
- svjedočiti kršćanske istine u privatnom i javnom životu
- surađivati s Postulaturom u promicanju Blaženikova glasa svetosti
- sudjelovati svakoga 10. dana u mjesecu u slavlju sv. mise ili na molitvenom sastanku
- darom i žrtvom pridonositi uspješnom dovršetku postupka za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca.

S vjerom u Općinstvo svetih, za potrebe svoje i braće ljudi, osobito za ozdravljenje bolesnih i obraćenje nevjernika, moli zagovor bl. Alojzija Stepinca, biskupa i mučenika s nakanom što skorijega njegova proglašenja svetim.

Uz natpise koji žele politički zlorabiti ulogu nadbiskupa Stepinca za vrijeme 2. svjetskog rata

"U ljubavi prema hrvatskome narodu ne dam se ni od koga natkriliti"

Na grobu bl. Alojzija Stepinca i danas stoji natpis koji je iz dviju Nadbiskupovih propovijedi sastavio i postavio dr. Antun Ivandija: "Ljubio sam pravdu, a mrzio nepravdu. A u ljubavi prema hrvatskome narodu ne dam se ni od koga natkriliti." Ovaj epitaf velikim dijelom opisuje osobnost zagrebačkoga nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca. On je sročen u rodoljubnom vidu i u vremenu kada se ljubav prema hrvatskome narodu nije smjela javno očitovati, a na Stepinčevu je grobu zvučala istinito i vjerodostojno. Stepinčevu rodoljubnu stranu života ne možemo dijeliti od njegova vjerničkoga kršćanskoga pogleda na svijet. Često je govorio da "nema sukoba između ljubavi prema svetoj vjeri i ljubavi prema svome narodu, kad obje, kao dvije rođene sestrice, izviru iz Božjega bića kao jedinstvenog izvora."[1]

[1] *Pozdravne riječi dr. A. Paveliću*, glavaru Nezavisne Države Hrvatske, prigodom audijencije hrvatskih biskupa, u Dvercu, u Zagrebu, 26. lipnja 1941.

Jedno s narodom – nestranački opredijeljen

Jedno s narodom, ali nestranački opredijeljen, bilo je uvjerenje nadbiskupa Stepinca bez obzira na to koje su političke stranke ili ideologije nasilno preuzimale upravljanje državom i sudbinom naroda. Znakovito je da ga je režim Kraljevine Jugoslavije držao za nelojalnoga sugovornika, vlast NDH podrugljivo ga nazivala "Soluncem" i nelojalnim u odnosu na vlast i simpatizerom "crvenih" (filokomunistom), Nijemci su ga nazivali "prijateljem Židova" ("Judenfreund"), Židovi, ustaše i neki Nijemci držali su da je germanofob ("mrzitelj Nijemaca"), partizani su ga, dok su se borili za vlast simpatizirali, a kad su osvojili vlast, onda su ga proglašavali "ustašom" i "neprijateljem naroda". A on je sve te prosudbe svojih stavova pobio riječima:

"Mi nismo niti želimo biti bilo čija politička trublja, koja prilagođuje svoj glas časovitim željama i potrebama pojedinih stranaka ili pojedinaca. Mi smo uvijek naglašavali u javnome životu principe vječnoga zakona Božjega bez obzira radi li se o

Hrvatima, Srbima, Židovima, Ciganima, katolicima, muslimanima, pravoslavnima ili kome drugome. Ali mi ne možemo zvati na uzbunu niti fizički bilo koga siliti, da te vječne Božje zakone vrši, jer svaki čovjek ima slobodnu volju i svaki će za svoja djela odgovarati prema riječima apostolovim, da će 'svaki svoje breme nositi' (Gal 6, 5)."[2]

Nadbiskup Stepinac je za vrijeme komunističkoga režima osuđen "u ime naroda", bio je sustavno napadan kao suradnik s neprijateljima vlastitoga naroda, čak ga se svrstavalo među pripadnike i podupiratelje ustaškoga poretka. Slično ga žele zlorabiti i danas spisatelji, koji iz komunističke ropo-

Mi nismo niti želimo biti bilo čija politička trublja, koja prilagođuje svoj glas časovitim željama i potrebama pojedinih stranaka ili pojedinaca.

tarnice izvlače lažne optužbe, i oni koji svoje rodoljublje nastoje opravdati Stepinčevom ljubavlju prema hrvatskoj državi.

Valja biti načistu: Stepinca ne treba braniti ni u kojim prilikama života. On sam bijaše i jest izgledna slika pravednosti i ljubavi te ga nitko nema pravo rabiti kao stijeg u obranu vlastitih interesa ili političkih probitaka. Među takvim je natpisima i tekst Ante Delića objavljen u "Hrvatskom listu" (23. srpnja 2009., str. 7.-9.) pod naslovom "Stepinac nikad nije ustaški režim nazvao zločinačkim". Autor se, ne daleko od mentalnoga sklopa autora Ivana Gabelice izraženog u knjizi "Blaženi Alojzije Stepinac i hrvatska država", u svom članku svim silama upire prikazati nadbiskupa Stepinca kao čovjeka suživljena s ustaškim režimom. Štoviše, po metodi Blaževićeve optužnice pripisuje nadbiskupu Stepincu sve ono što je pisao katolički tisak ili pak aktualizira one govore i Nadbiskupove nastupe u kojima izravno govori o hrvatskoj državi. Valja pripomenuti da je nadbiskup Stepinac vrlo rijetko rabio izraz Nezavisna Država Hrvatska. U upravnom i neizravnom govoru rabio je izraz "hrvatska država".

Dr. Ivo Politeo, odvjetnik nadbiskupa Stepinca po službenoj dužnosti, predočujući u sudnici odlomak iz okružnice koju je Nadbiskup dne 28. travnja 1941., dakle 18 dana nakon osnutka Nezavisne Države Hrvatske, bio uputio kleru Nadbiskupije zagrebačke, ustvrdio je njegovo nespominjanje NDH. Naime, Nadbiskup reče: "Molim Vas i pozivam, da svim silama nastojite i radite oko toga, da naša Hrvatska (ne, dakle, Nezavisna Država Hrvatska!) bude Božja zemlja, jer će samo tako moći izvršiti dvije bitne zadaće, koje kao država imade da izvrši u korist svojih članova."

Napominjemo da i u glasovitoj poslanici hrvatskoga episkopata objavljenoj 1945. biskupi nisu izrijekom spomenuli NDH, nego "hrvatsku drža-

Mladi članovi KUD-a iz Ogulinskog Zagorja, kao gosti KUD-a Draganić, pohodili su i svetište bl. Alojzija Stepinca u Krašiću u nedjelju 28. lipnja 2009.

[2] *Propovijed na završetku pokorničke procesije u Zagrebu*, 31. listopada 1943.

vu", jer ako svaki narod ima pravo na svoju državu, zašto bi se to branilo hrvatskome narodu. Cenzura NDH svojom je rukom u tiskari napisala cjelovito ime aktualne države (NDH), o čemu je i sâm nadbiskup Stepinac intervenirao tijekom montiranoga mu političkog procesa godine 1946.

Nadbiskup Stepinac se izdigao iznad svih ideoloških manipulatora i političkih smicalica. Njemu bijaše jasno, i to je zastupao pred svakim političkim sustavom: narod je nosilac državnoga suvereniteta, a ne niti jedna politička stranka, koliko god bila brojna i ma kakve predznake imala.

O tom suverenitetu progovorio je i na suđenju. Da je narod nositelj suvereniteta države, očitovao je i u razgovoru s Titom 4. lipnja 1945. i u brojnim pismima nositeljima državnih vlasti FNRJ, tražeći slobodne izbore i slobodno izjašnjavanje hrvatskoga naroda glede svoje samobitnosti, državnosti. O tome je on sam u završnoj riječi na suđenju 1946., 3. listopada, rekao ovo: "Ako mislite, da je hrvatski narod zadovoljan ovom sudbinom, ili mu eventualno još pružite priliku da se izjasni, s moje strane nema poteškoća. Poštivao sam i poštivat ću volju svoga naroda." Nažalost, narod nije imao prilike odlučiti o svojoj sudbini kao i toliko puta prije toga i kasnije. Stoga je nekorektno nadbiskupa Stepinca svrstavati uz bilo koju političku stranku ili sustav. Njemu je, kao pripadniku hrvatskoga naroda s trinaeststoljetnom kršćanskom baštinom, bilo na srcu da "narod zauvijek ostane katolički", dakle "potpuna kristijanizacija našega naroda" (usp. *Govor o katoličkom dnevniku*, 2. i 3. srpnja 1934.; *Nagovor o 5. obljetnici "Hrvatske straže"*, 1. srpnja 1934.)

Nadbiskupski dnevnici

Gospodin Delić zlonamjerno je ponovio i već čuvenu optužbu da "Kaptol", zapravo Zagrebačka nadbiskupija, ne dopušta uvid u Dnevnike nadbiskupa Stepinca. Ti su Dnevnici, zajedno s drugim dokumentima, prikupljenima za proglašenje blaženim i svetim kardinala Stepinca, danas pohranjeni u Arhivu Postulature bl. A. Stepinca u Zagrebu. U kolovozu godine 1948. zaplijenila ih je i Zagrebačkoj nadbiskupiji otuđila UDBA. Tek u veljači 1992. predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman vratio ih je zagrebačkom nadbiskupu i kardinalu Franji Kuhariću.

Autor prije spomenutoga članka Ante Delić ne spominje je li pokušao te dnevnike proučiti dok su 45 godina bili u posjedu jugoslavenske tajne policije, nego optužuje Crkvu da ih ne da na uvid javnosti. Da je u tim dnevnicima bilo štogod kompromitirajućega za Crkvu, davno bi to prije gg. Delića i Gabelice bili objavili komunistički revnosnici koji su ih prepisivali, fotokopirali i filmirali, oštetili i oskvrnuli.

Osjećat ću osobito zadovoljstvo kad se ti dnevnici budu objavili, djelomično ili cjelovito. Oni će očitovati nadbiskupa Stepinca u ogledalu uzornosti katoličkoga biskupa, metropolita i istinskoga rodoljuba. No, prije nego što se to dogodi potrebno je:

1. Istražiti zbog čega su ti dnevnici nakon 2. svjetskog rata nasilno otuđeni Zagrebačkoj nadbiskupiji.
2. Zašto se u lokvi krvi budio svećenik dr. Antun Ivandija ispitivan o tim dnevnicima?
3. Gdje su završili zaplijenjeni dokumenti koje je Udba s dnevnicima bez ikakva naloga otuđila?

Nadbiskup Stepinac sa svećenicima okupljenima na sastanku Jasenovačkoga dekanata u Sunji, 9. svibnja 1939.

Nadbiskup Stepinac se izdigao iznad svih ideoloških manipulatora i političkih smicalica. Njemu bijaše jasno, i to je zastupao pred svakim političkim sustavom: narod je nosilac državnoga suvereniteta, a ne niti jedna politička stranka, koliko god bila brojna i ma kakve predznake imala.
O tom suverenitetu progovorio je i na suđenju. Da je narod nositelj suvereniteta države, očitovao je i u razgovoru s Titom 4. lipnja 1945. i u brojnim pismima nositeljima državnih vlasti FNRJ, tražeći slobodne izbore i slobodno izjašnjavanje hrvatskoga naroda glede svoje samobitnosti, državnosti.

4. Tko je i u koju svrhu izuzeo izvornike iz spomenutih Dnevnika i u njih uvezao fotokopije? Znakovito se neke od tih kopija nalaze istoznačno obilježene u arhivu Udbe i u Sudskome stupu RH 6/46.
5. Zašto su ti dnevnici odnošeni na vojne poligone kod Slunja i Plitvica?
6. Tko je ovlastio gosp. Zafranovića *et comp.* da ih snimajući toliko osvijetle da su mnoga slova izblijedjela do nečitljivosti?
7. Gdje su dokumenti za koje se u dnevnicima tvrdi da prileže, a u primjercima koje je uvezao Hrvatski državni arhiv i predsjednik Tuđman godine 1992. vratio zagrebačkom nadbiskupu i kardinalu Franji Kuhariću, istih dokumenata nema?

Šteta što ljudi žmire pred svjetlom Stepinčeva svjedočanstva i rodoljublja i pokušavaju ga vezati uz svoja, uskogrudna, viđenja i prosudbe povijesti, a on je "najsvjetliji lik" Crkve u Hrvata, istinski hrvatski rodoljub i časna baština čovječanstva.

dr. Juraj Batelja, postulator

ZAHVALA ZA SURADNJU

Od srca zahvaljujemo svim čitateljima *Glasnika* koji su nam proslijedili osobne sastavke ili članke već objavljene o bl. Alojziju Stepincu ili pak dokumente pronađene u pismohranama raznih ustanova, a sve sa željom da s njihovim sadržajem upoznamo širi krug Blaženikovih štovatelja.

Zahvaljujemo na svjedočanstvima o čudesnim uslišanjima na zagovor bl. Alojzija Stepinca i molimo na nakane onih koji se preporučuju u Blaženikov zagovor: Jelena MARJANOVIĆ, Lorida TOLIĆ, Boris BRUKETA.

Zahvaljujemo gosp. Mati Baliću za svjedočanstvo o uslišanju na zagovor blagopokojnog kardinala Franje Kuharića.

Zahvaljujemo za pjesme o bl. Alojziju Stepincu, a poslali su ih: Đurđica ASIĆ - KLOBUČAR, Mato ĆAVAR, Evica KRALJIĆ (za "Stepinčeve note"), Mara LEROTA.

ŽUPA BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA iz Koprivnice,

kao Organizator "Stepinčevih nota" – festivala duhovne glazbe koji se već pet godina održava u toj župi,

i POSTULATURA BL. ALOJZIJA STEPINCA u Zagrebu

raspisuju tematski natječaj poezije posvećene bl. Alojziju Stepincu

Natječaju mogu pristupiti pjesnici iz Hrvatske i inozemstva s najviše tri pjesme na temu života i djela blaženog Alojzija Stepinca. Poželjni su tekstovi liturgijskog usmjerenja, ali to nije uvjet nego samo preporuka.

Natječaj je otvoren
od 10. veljače 2009. do 1. prosinca 2009.

Prijava treba sadržavati: tekst pjesama (do tri pjesme), kratki životopis te osnovne podatke (adresa, e-mail, telefon ili mobitel).

Prijave mogu biti poslane pismom ili elektroničkom poštom.

Tekstovi na natječaju trebali bi poslužiti skladateljima za stvaranje novih popijevki o blaženom Alojziju Stepincu. Stoga autori, šaljući stihove na natječaj, dopuštaju Organizatoru festivala da odabrane stihove objavi tiskom i ponudi skladateljima na uglazbljivanje.

Odabrani radovi po izboru komisije bit će:
- objavljeni na internetskoj stranici festivala
- ponuđeni skladateljima za uglazbljivanje
- javno pročitani na 6. Stepinčevim notama 2010. godine
- i tiskani u prigodnoj zbirci.

Radove šaljite na adresu:
Župa blaženoga Alojzija Stepinca
Za natječaj poezije
Selingerova 16
48000 Koprivnica

ili na e-mail adresu:
zupa@zupa-astepinca-kc.hr

Radove možete poslati i na adresu:
Postulatura bl. Alojzija Stepinca,
Kaptol 18, p. p. 949
10001 Zagreb;
e-mail adresa: juraj.batelja@zg.t-com.hr

Bleiburg i njegove posljedice (7)

Prokletstvo spomena

Još uvijek nije utvrđen broj žrtava koje su partizani poubijali u Samarici u cijeloj Moslavini te pobacali u šumu Cipeliševac.
Stratište je 31. listopada 1999. blagoslovio vlč. Ivan Benković, tadašnji župnik u Samarici.

Piše: J. Batelja

Nastavljamo prikazivati progone Katoličke crkve i žrtve hrvatskoga naroda, nad kojim je nakon završetka 2. svjetskog rata komunistički režim u Federativnoj Republici Jugoslaviji izvršio, u svjetskim razmjerima, nezapamćen zločin.

Damnatio memoriae! – Prokletstvo spomena!

Dr. Ratko Perić, mostarsko-duvanjski biskup i upravitelj trebinjsko-mrkanjski, podsjetio je u svojoj propovijedi na komemoraciji bleiburških žrtava i Hrvatskoga križnoga puta u Bleiburgu 16. svibnja 2009. da je "pobjedom novih vlastodržaca 1945. godine, skupljenih u ateističku partiju vodilju, otpočela golgotska odnosno 'Bleiburška tragedija' hrvatskoga naroda". Naime, dotadašnji vrhunac Križnoga puta proživljavan je potom u kolonama smrti, bacanjem u rijeke, jazovke i jame bezimenke, u groblja za strance, u zloglasne logore, u sudovanja bez svjedoka, presude bez pravde, pokope bez časti, grobove bez natpisa, tako da se uvrijeđenima i poniženima bez traga svaki spomen zatre. "Ta je tragedija", ustvrdio je potom mons. Perić, "potresna u svome užasnome porazu po sav narod, jer je malo koja obitelj ostala neucviljena. A taj holokaust, viđen od zlikovačkih izvršitelja kao trijumf odmazde i rješenja 'hrvatskoga pitanja', neizrecivo je bolan i po tome što se do danas, više od 60 godina od toga zatora, ne zna ni približan broj ratnih i poratnih žrtava.

A i kako bi se mogao ustanoviti točan broj žrtava ako je od 1945., kroz 45 godina, trajala *damnatio memoriae* – prokletstvo spomena! Naime, nakon te nacionalne katastrofe u kojoj je nestao cvijet hrvatske mladeži, uvedeno je korjenito zatiranje pamćenja, odnosno stalno osuđivanje u školi, u vojsci, u medijima. A za provedbu toga zatora može biti odgovoran samo partizansko-komunistički vrh: odgovoran u pripremi i izvršenju, odgovoran u nekažnjavanju zlodjela i u kažnjavanju spomena."

Žrtve bez spomena

Misleći na žrtve koje je počinila komunistička vlast nakon 8. svibnja 1945., a bile su prepuštene "prokletstvu spomena", kardinal Franjo Kuharić posvjedočio je to u jednoj propovijedi na Stepinčevo riječima: "... ima grobova bez spomenika, ima žrtava obavijenih šutnjom." Među takve žrtve ubrajamo i one pobijene i ucviljene, nad kojima je svoj bijes iskaljivao vojni sud smješten u zgradi osnovne škole u Samarici. U podrumu te škole uspostavljen je zloglasni vojni zatvor za područje šire Moslavine i sjeverozapadne Hrvatske. Taj je vojni sud u smrt slao istaknute Hrvate, ugledne i boga-

Izraz zahvalnosti i poštovanja prema žrtvama na stratištu Cipeliševac pokraj Samarice

"Ta je tragedija", ustvrdio je mons. Perić, "potresna u svome užasnome porazu po sav narod, jer je malo koja obitelj ostala neucviljena. A taj holokaust, viđen od zlikovačkih izvršitelja kao trijumf odmazde i rješenja 'hrvatskoga pitanja', neizrecivo je bolan i po tome što se do danas, više od 60 godina od toga zatora, ne zna ni približan broj ratnih i poratnih žrtava.
A i kako bi se mogao ustanoviti točan broj žrtava ako je od 1945., kroz 45 godina, trajala 'damnatio memoriae' – prokletstvo spomena! Naime, nakon te nacionalne katastrofe u kojoj je nestao cvijet hrvatske mladeži, uvedeno je korjenito zatiranje pamćenja, odnosno stalno osuđivanje u školi, u vojsci, u medijima. A za provedbu toga zatora može biti odgovoran samo partizansko-komunistički vrh: odgovoran u pripremi i izvršenju, odgovoran u nekažnjavanju zlodjela i u kažnjavanju spomena."

te seljake, zarobljene hrvatske vojnike i službenike NDH. Među osuđenima bilo je i mladih žena i majki. Spomenica župe Samarica svjedoči da su "osuđeni bili vezani lancima, ušljivi, a hrana im je bila brašno zamućeno u vodi i komad kruha".

Osuđene ljude partizani su rano ujutro vodili na strijeljanje u tri kilometra udaljenu šumu Garjevica, u predjel zvan Cipeliševac. Vraćajući se iz šume, partizani su često nudili na prodaju odjeću ubijenih. Djeca i odrasli iz Samarice koji su čuvali svoje blago na ispaši i danas svjedoče o strahotama ubijanja i pronalasku svježih grobova u šumi. Naravno, o tome je bilo zabranjeno javno govoriti, kao i posjećivati mjesto toga okrutnoga stratišta. Ljudi su se s pravom bojali jer je mnoge "pojela noć" zbog samo jedne riječi spomena na te zločine.

Uspostavom Republike Hrvatske osnovano je Povjerenstvo za ratne žrtve Bjelovarsko-bilogorske županije na čelu s primarijusom dr. Rudolfom Miculinićem, koje je 21. svibnja 1998. istraživalo grobište Cipeliševac i tom je prilikom šumarski tehničar Milan Šarlija iskopao ljudske kosti, koje su fotografirane i ponovno zakopane.

Na inicijativu Šumarije Ivanska na grobištu u Cipeliševcu postavljen je pet metara visok hrastov spomen-križ, a oko križa hrastova ograda. Komemoracija je održana 31. listopada 1999. Blagoslov spomen-križa i grobišta uz molitvu za oprost dušama nevino ubijenih učinio je vlč. Ivan Benković, tadašnji župnik župe sv. Katarine u Samarici.

Nakon završetka rata, mnogi su u potrazi za grobovima svojih najmilijih krišom dolazili na to područje i u kore mladih bukava nožem urezivali križeve. Nekoć jedva primjetni mali križići urezani u koru bukava na Cipeliševcu godinama su cvjetali i zajedno s ovim divovskim bukvama rasli prkoseći vremenu koje ih je htjelo zatajiti. Nepoznato je tko je i kada na ovom stratištu postavio i manji drveni križ.

Nakon pet desetljeća šutnje i prikrivanja prave istine o partizanskoj "narodnoj vlasti" u Samarici, ovim činom učinjena je samo mala simbolična zadovoljština obiteljima stradalih i svim nepoznatim žrtvama koje nisu imale pravo ni na pošteno suđenje ni na obranu, kao što ni u smrti nisu imale pravo na civilizirani pogreb i grobno mjesto s vlastitim imenom i prezimenom na križu. Koliko je ljudi ubijeno u Cipeliševcu pouzdano se ne zna jer niti jedna žrtva nema pismenu presudu partizanske vlasti, a ne postoji ni popis ubijenih. Osim ovoga stratišta u blizini sela nalazi se i druga lokacija tzv. Vapljenice, za koju stariji mještani tvrde da krije možda još više žrtava no što ih ima na Cipeliševcu.

Kad bi Republika Hrvatska, barem danas, asfaltirala pet kilometara ceste od Gornjeg Miklou-

ša do Samarice, očitovala bi da joj je stalo do ljudi koji su desetljećima nakon 1945. bili prepušteni svojoj boli, šutnji, iseljavanju i zapostavljanju. Vrijeme je da i krajevi nevinih žrtava iz moslavačkih šuma budu poštivani mogućnošću života.

OZNA[1] – paravan za provođenje zločina

Ante Poljičak rođen je 29. travnja 1927. u Gornjem Malovanu pokraj Kupresa od roditelja Ilije i Ivke, r. Ćosić. Osnovnu školu završio je 1938. u Gornjem Malovanu. Na Jurjevo 1942. sklonili su se pred ratnim stradanjima u Kupres. Tamo su ostali do jeseni. Kad su sela oko Kupresa spaljena, a Kupres obranjen, narod se počeo raseljavati. Najprije otiđoše u Bugojno, a u prosincu 1942. u Sopje. Tu je Ante nadničario, ponajviše u poljoprivredi. Njegovo svjedočanstvo o tragediji izmučenih na Križnom putu bit će objavljeno u posebnoj knjizi. Ovdje tek Antina sjećanja o djelovanju OZNE i UDBE.

Pripadnici UDBE dali su u lipnju godine 1945. unovačenom Anti pušku, francusku trometku. Vodnik mu bijaše neki Simo. S još četvoricom vojnika i dva civila bio je određen za izbacivanje obitelji iz kuća u Slatini i tjeranje u logor smješten na pustari koja je bila uz cestu na izlazu iz Slatine u pravcu Našica. Nastala je panika. Žene i djeca su plakali. Muških nije bilo. Ante je sudjelovao kod istjerivanja iz dviju kuća. Civili su odmah pečatili te kuće. Ubrzo su ti stanovi dodjeljivani partizanskim obiteljima.

Zapalo ga je pratiti u logor ljekarnika. Bio je to četrdesetogodišnjak, visok, zgodan čovjek koji mu je u bolesti besplatno dao lijek. Putem mu je spomenuo da su i njegovi svi u logoru. On se ispričavao da nema razloga za logor. Jedini je razlog što se netko želi dokopati njegove imovine. Čim je zakoračio u logor stražari su sve s njega svukli. Ante ne zna kako je ljekarnik završio.

Poslije toga dobio je stražarsku službu. Stavili su ga na stražu kod OZNE, koja je imala samostalne ovlasti u civilnim i vojnim ustanovama. Da im se tajni ne uđe u trag, da im se nigdje ne može dokazati zločine, OZNA je naređivala pojedine djelatnike poubijati. Tako je bilo na Banjici, u Beogradu,

Dana 8. siječnja 1944. s Ista su Nijemci kao taoce odveli 58 mještana nakon što su partizani potopili jedan njihov brod i stradanja njihovih ljudi. Od tog broja odvedenih talaca vratilo se njih 28, a ostali su umrli po raznim njemačkim logorima. Jugoslavenska povijest upisala ih je kao žrtve ustaškoga terora u Jasenovcu, što je još jedan dokaz komunističke manipulacije povijesnim činjenicama i žrtvama 2. svjetskog rata.

gdje je početkom 1946. izdvojeno oko 460 djelatnika, po imenu prozvani, i proglašeni za sabotere, izdajnike. Tako ih je nazvao major Rade Grmuša. Bili su u podrumima vojarni oko dva dana i nestali. Jedan od njih, Stojan Miličević, zamolio ga je da mu pričuva stvari i obećao mu se javiti, ali mu se nikada nije javio.

OZNA je imala sve moguće ovlasti i u vojsci i u građanstvu. Bila je i iznad sudske vlasti. Antino je stražarsko mjesto bilo u bunkeru. Kako se nije dao razoružati, prijavio ga djelatnik OZNE i strpali su ga na tri dana u zatvor. Mnogi su ljudi na OZNI nekontrolirano maltretirani, mučeni, najčešće polije-

[1] KOS, kratica za Kontra Obavještajnu Službu; OZNA, kratica za Odjeljenje zaštite naroda u vojne i civilne svrhe, u odorama i u civilu; Tito ju je tu formaciju osnovao na prijedlog Moše Pijade 1944. u Drvaru i povjerio ju je A. Rankoviću. U Federalnoj Hrvatskoj njome je upravljao I. Krajačić. Godine 1946. preimenovana je u UDBU, Upravu državne bezbjednosti; prema iskazu gosp. Vrljička to je preimenovanje učinjeno s nakanom da se prikriju OZNINI zločini.

Ante Poljičak, svjedok OZNINIH zlodjela

vanjem vodom, vrijeđani riječima, od njih se nastojalo prijetnjama iznuditi tražena priznanja. Mnogi su bez ikakve krivnje, dokaza i suda ubijeni.

Oko Svih Svetih 1946. nalazio se s jedinicom, jedan vod, u Ludinici pokraj Popovače. Prema sjećanju, nastanili su se u praznoj kući obitelji Kovačić. Ne zna i nije mu poznato gdje je nestala ta obitelj. Mještani Ludinice posvjedočiše mi u lipnju 2004. da je "Kovačićevu kuću poslije rata uzela zadruga. Partizani su u toj obitelji ubili kućedomaćina i njegova dva sina, a treći je nakon desetogodišnje robije umro od leukemije".

Prema Antinu sjećanju, u tom malom selu OZNA je jedne noći poubijala u kućama, na očigled djece, trinaest starijih muškaraca, seljaka i ranila jednu mladu djevojku.

A mještani su 2004. posvjedočili da je OZNA tada u Ludinici ubila: Jegerova (Rusa), Josipa Planineca, Mikulića, u obitelji Podgorski oca i sina (na dvorištu), u obitelji Zvonka Magića oca i dva sina, zatim Vilima Brumeca i kćer mu (smrtno ranjena), u obitelji Brumec oca, punicu, dva sina, kćer te potom sina u vojsci (njih šest), Šimunićeva sina, sina Valenta Magića, sina Florijana Brumeca, u obitelji Obranović: oca i kćer na vrtu, u obitelji Makovec ubijen je otac; u obitelji Bolčević sin, u obitelji Josipa Vucaka sin, u obitelji Emila Vomačka sin.

Saznavši za pokolj, Ante se pomolio za pobijene i počeo razmišljati što njega čeka.

U Gornjoj Vlajnički, nekoliko dana poslije toga, Antin je vod organizirao zabavu i priredbu na koju su pozvani i mještani iz Ludinice i Katoličkog Selišta. Tu je poručnik, komesar, čini mu se da se zvao Ljuboja Golubović, iz Ćerajlija kod Slatine, održao govor u kojem je rekao i ovo: "Mi smo ubijali, ubili smo i ubit ćemo svakog onoga koji nije za Tita, za Staljina i za Sovjetski Savez, za Jugoslaviju i Rusiju!"

OZNA je "očistila" ono što Križni put nije

OZNA je prema Antinu osvjedočenju bila čista zločinačka organizacija. Širila je alarmantne vijesti da su u šumi križari. Bili su to zapravo ljudi koji nisu napadali građanstvo, nego su to bili ljudi izbjegli iz kolona Križnoga puta i koji bi se iz straha pred partizanskim pokoljem sklonili u šumu. Gosp. Poljičak svjedoči: "Kad je u studenome 1946. moja jedinica iz Ludinice premještena u Garešnicu, prilikom izvidnice na tobožnje 'križare' susreli smo demobilizirane partizane u pljački. A to su radili na ime križara."

(nastavlja se)

Na mladim su bukvama u šumi Cipeliševac ili žrtve ili njihova rodbina ucrtali znakove križa koji su, kako je stablo raslo, postajali sve rječitiji znak stravičnih događaja

Kapelica sv. Urbana u Ivančićima, župa Sveta Jana, iz koje su partizani 1945. uzeli kip sv. Urbana pape i bacili ga u obližnji potok Malunjčicu. Kip je nabujali potok donio u selo Malunje gdje ga je iz vode izvadila jedna pobožna duša i nakon nekoliko godina, posredstvom župnika, vraćen je u svoju kapelu.

Izjava Komisije Pravda i mir Slovenske BK u povodu Prvoga dana sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima

Na konferenciji za novinare održanoj u petak 21. kolovoza Komisija Pravda i mir Slovenske biskupske konferencije predstavila je izjavu u povodu obilježavanja Prvoga dana sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima.

Na početku izjave, koju potpisuje predsjednik Komisije Pravda i mir mariborski nadbiskup koadjutor dr. Anton Stres, podsjeća se kako je Europski parlament 2. travnja o. g. proglasio 23. kolovoza sveeuropskim danom sjećanja na žrtve totalitarnih i autoritarnih režima te potaknuo na dostojanstven i nepristran spomen na njih. Slovenska Komisija Pravda i mir pozvala je slovensku javnost da se pridruži obilježavanju toga dana spominjući se žrtava najprije nacističkih i fašističkih okupatora, a zatim i revolucije koju je provela Komunistička partija.

U izjavi se ističe da je slovenski narod teško propatio od fašističkoga, nacističkog i komunističkog terora i nasilja, no slovenska je javnost zločine fašizma i nacizma odbacila i osudila, dok komunistički zločini takvu jednodušnu osudu još čekaju.

Razlozi su za to različiti, stoji u izjavi. Jedan od njih očigledno je u činjenici da je komunizam u Sloveniji dugo bio na vlasti, skrivajući svoje pravo lice. Štoviše, u posljednje vrijeme neki čak pokušavaju "rehabilitirati" komunističku prošlost i njezine institucije, a time umanjuju nepravdu koju je učinio taj režim, ističe se u izjavi. Nadalje se podsjeća kako je ponovno imenovanje ulice u Ljubljani po Titu, kao i zadržavanje imena ulica i trgova po osobama komunističkog režima, u potpunoj suprotnosti sa slovom i duhom rezolucije Europskog parlamenta, kao i Rezolucije 1481. Parlamentarne skupštine Vijeća Europe od 26. siječnja 2006. godine, u kojoj se ističe potreba međunarodne osude zločina totalitarnih komunističkih režima.

Takvi čini pokazuju stanje duha i etičkih načela dijela vlasti u Sloveniji i podsmijeh su za sve žrtve komunističkog totalitarizma. Ovdje nije riječ samo o tisućama ubijenih tijekom Drugoga svjetskoga rata i nakon njega, već tu valja ubrojiti i žrtve političkih procesa, Gologa otoka i sl., koje su desetljećima nakon revolucije trpjele nepravdu, diskriminaciju i isključivanje jer ideološki, svjetonazorski i politički nisu bili na "liniji Partije", upozorava se u izjavi. Svako veličanje nositelja režima, koji nije djelovao kao pravna država i u kojem su se grubo kršila ljudska prava, također je kršenje temeljnih demokratskih ustavnih načela i vrijednosti.

Dobar svećenik dar je Božji

Piše: J. Batelja

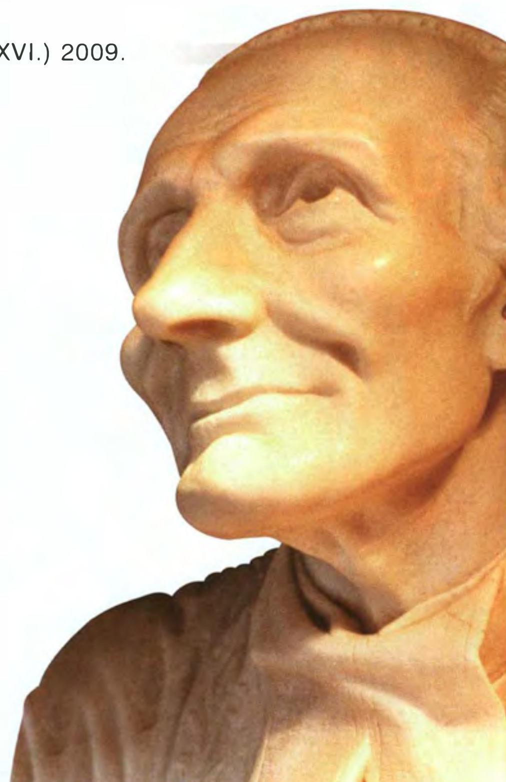
Papa Benedikt XVI. svečanim je pismom 16. lipnja 2009. najavio proslavu Svećeničke godine – od svetkovine Presvetoga Srca Isusova 19. lipnja 2009. do iste svetkovine 2010. godine. On sam je na ovogodišnjoj svetkovini Presvetoga Srca Isusova, slaveći svečanu večernju u bazilici sv. Petra u Rimu, uveo Katoličku crkvu u proslavu Svećeničke godine. Povod ovom znakovitom i za Crkvu neodgodivom događaju jest 150. obljetnica smrti svetoga arškoga župnika Ivana Marije Vianneya, a razloge proslavljanja Svećeničke godine obrazložio je sâm Prvosvećenik ovim riječima:

"Draga braćo i sestre, 150 godina nakon smrti svetoga arškoga župnika izazovi današnjega društva nisu ništa manje zahtjevni, štoviše možda su postali i složeniji. Ako je tada postojala 'diktatura racionalizma', u današnje se vrijeme u mnogim sredinama bilježi neka vrsta 'diktature relativizma'. I jedno i drugo predstavlja pogrješan odgovor na opravdani čovjekov zahtjev da koristi vlastiti razum kao distinktivni i konstitutivni element vlastitoga identiteta.

Racionalizam je bio neprikladan jer nije vodio računa o ljudskim ograničenjima i htio je uzdići razum toliko da bude jedino mjerilo svega, pretvorivši ga u neko božanstvo; suvremeni relativizam pak zatire razum jer tvrdi da čovjek može sa sigurnošću poznavati samo ono što ulazi u područje i granice pozitivne znanosti. Danas, međutim, kao i onda, čovjek 'koji poput prosjaka traga za smislom i puninom' upušta se u stalno traženje iscrpnih odgovora na temeljna pitanja koja ne prestaje postavljati.

Oci na Drugom vatikanskom koncilu imali su itekako pred očima tu 'žeđ za istinom', koja gori u srcu svakoga čovjeka, kada su rekli da je zadatak svećenika 'kao odgojitelja u vjeri' izgrađivati 'pravu kršćansku zajednicu' kadru 'svim ljudima pripravljati put prema Kristu' i 'na pravi majčinski način' ophoditi se prema njima, pokazujući ili krčeći onima koji ne vjeruju 'put do Krista i njegove Crkve' te predstavljajući za one koji već vjeruju 'poticaj, hranu i potporu za duhovnu borbu' (usp. *Presbyterorum ordinis*, 6).

Nauk koji nam u vezi s tim nastavlja prenositi sveti arški župnik jest da, na temelju toga pastoralnoga zauzimanja, svećenik mora ostvariti duboko sjedinjenje s Kristom, koje će njegovati i koje će rasti iz dana u dan. Samo ako je zaljubljen u Krista, svećenik će moći sve učiti tome jedinstvu, tome dubokome prijateljstvu s božanskim Učiteljem, moći će dotaknuti srca ljudi i otvoriti ih milosrdnoj Gospodinovoj ljubavi. Samo će tako, posljedič-

Papa Benedikt XVI. je na ovogodišnjoj svetkovini Presvetoga Srca Isusova, slaveći svečanu večernju u bazilici sv. Petra u Rimu, uveo Katoličku crkvu u proslavu Svećeničke godine. Povod ovom znakovitom i za Crkvu neodgodivom događaju jest 150. obljetnica smrti svetoga arškoga župnika Ivana Marije Vianneya.
"150 godina nakon smrti svetoga arškoga župnika izazovi današnjega društva nisu ništa manje zahtjevni, štoviše možda su postali i složeniji. Ako je tada postojala 'diktatura racionalizma', u današnje se vrijeme u mnogim sredinama bilježi neka vrsta 'diktature relativizma'..."

Ivan Maria Vianney

no, moći unijeti oduševljenje i duhovnu životnost u zajednice koje im Gospodin povjerava. Molimo da, po zagovoru svetoga Ivana Marije Vianneya, Bog svojoj Crkvi udijeli dar svetih svećenika te da u vjernicima poraste želja da podupiru i pomažu svoga svećenika. Povjerimo taj zagovor Mariji koju upravo danas zazivamo kao Gospu Snježnu."

Blaženi Stepinac o svećeništvu

Prema želji Svetoga Oca Svećenička godina bit će prigoda za jačanje u pozivu onih koji su se Kristu već posvetili i onih koji u svećenikom pozivu vide radost svoga života: za osobno posvećenje i posvećenje bližnjih. Zahvalni Svetome Ocu za dar Svećeničke godine u nekoliko ćemo nastavaka donijeti razmišljanja bl. Alojzija Stepinca o svećeništvu. Bit će to zakoračaj u nauk i svjedočanstvo koje se uči u poniznosti, ali vrši vjerno do mučeničke smrti.

Dostojanstvo svećeništva

U predgovoru hrvatskome izdanju knjige *Odgoj klera* M. G. Camele nadbiskup Stepinac je 1942. napisao: "Ako postoji na svijetu štogod lijepa i uzvišena, onda je to sigurno svećeničko služenje. Ne znam da li bi moglo biti djelo Bogu ugodnije, dušama spasonosnije, narodu korisnije te narodu i svima potrebnije od ovoga."

Tu je misao ponovio i u pismu mladomisnicima kao sužanj u Krašiću 19. veljače 1953.:

"Primio sam Vašu cijenjenu čestitku, pa Vam ovime srdačno zahvaljujem. Ne poznam Vas doduše osobno, jer je proteklo već sedam godina otkad sam nasiljem odstranjen od sjedišta dijeceze, ali ne smeta. Poznajem Vas u Kristu Gospodinu, koji Vas je po svom milosrđu i ljubavi pozvao u svoju svetu službu, najuzvišeniju i najdivniju što je pozna ova dolina suza.

Budite Mu zauvijek zahvalni na golemom daru i ispunite vjerno zadaću, na koju Vas je pozvao. Neka se nikad ne desi, da Mu se iznevjerite, kao što je učinio Juda apostol, kojemu su slični svi oni koji Mu neko vrijeme služe, a onda ih strasti zaslijepe i krenu vjerom, danom Isusu pred oltarom Božjim u času ređenja. Imamo nažalost i danas prilike gledati na takove žalosne pojedince, prezrene i od Boga i od čestitih ljudi zbog njihova izdajstva Krista i svete Crkve Božje.

Ne zaboravite nikada što Vam je Isus rekao u času Vašega ređenja: "*Jam non dicam vos servos, sed amicos Meos!*"[1] Veće vam časti nije mogao iskazati, nego kad On, Bog, vas slabašne stvorove svoje uzima za svoje prijatelje. Učinite, dakle, sve da proslavite Isusa na zemlji svojom svećeničkom službom, pa će i On jednom proslaviti vas na nebu. Što više, već vas na zemlji proslavlja kad je rekao: 'I slavu koju si mi dao (Oče), ja dadoh njima, da budu jedno kao što smo i mi jedno.'[2]

Izrabite ovo kratko vrijeme što ste još u sjemeništu da se utvrdite u vjeri i ljubavi prema Isusu, velikom našem Svećeniku, da Ga onda uzmognete propovijedati svim žarom srca ovcama Njegovim, koje će vam biti povjerene na kojem mu drago mjestu."

[1] Više vas ne zovem slugama, nego prijateljima svojim!, Iv 15, 15
[2] Iv 17, 22

Slika Kristova raspeća, koju je naručio biskup Luka Baratin (1500. – 1510.) za oltar sv. Križa u zagrebačkoj prvostolnici, a naslikao Gian Francesco da Tolmezzo 1505. godine, resila je kroz stoljeća kućnu kapelu zagrebačkih nadbiskupa. Od godine 2007. stavljena je pred oči Blaženikovim štovateljima u Muzejskoj zbirci uspostavljenoj njemu u čast. O 63. obljetnici montiranoga sudskoga procesa protiv nadbiskupa Stepinca prisjećamo se da ga je jugoslavenska tajna policija dva puta uhitila dok se pripremao za slavljenje svete mise pred tom slikom. Drugi put je uhićen 18. rujna 1946. i nikad se više nije vratio u Nadbiskupski dvor. Kad mu je policajac predao pismeni nalog javnog tužioca Jakova Blaževića za uhićenje, Nadbiskup je mirno odgovorio: "Idem s vama. Ako ste žedni moje krvi, eto me!"

U pismu mons. Davidu Kolesariću, svećeniku u Drenovcima (Đak. nadb.), bl. Alojzije je kao sužanj u Krašiću 5. srpnja 1959. svećeništvo nazvao "divnim zvanjem". "Ako postoji na svijetu štogod lijepa i uzvišena, onda je to sigurno svećeničko služenje. Ne znam da li bi moglo biti djelo Bogu ugodnije, dušama spasonosnije, narodu korisnije te narodu i svima potrebnije od ovoga."

Stoga je pozvao svećenike da zahvaljuju Bogu za primljeni dar svećeničkoga reda "i to ne samo na dan ređenja, nego svaki dan dok ste živi" (*Pismo mladomisniku Matiji Burji*, 27. lipnja 1957.). Naime, "najviše pak sigurno *dignum et justum est, aequum et salutare*,[3] zahvaljivati za golemi dar svećeništva". "Ne zato", napominje Blaženik, "što Vas stavlja iznad careva i kraljeva po časti, iznad svih armija svijeta po moći, nego što ni u jednom zvanju ne možete tako proslaviti Boga i koristiti besmrtnim dušama kao u svećeničkom zvanju."

U studenome 1955. protumačio je u pismu nepoznatome naslovniku ulogu svećenika za dobrobit naroda, ali i obvezu naroda prema svećenicima: "Dobri su svećenici kao tople sunčane zrake, što ih dobri Bog šalje na zemlju, da duše prosvjetljuju, griju, vode do života vječnoga." A jer su "dobri svećenici dar Božji", poticao je i vjernike: "Molite se rado da se Bog smiluje i dade našem narodu mnogo dobrih svećenika."

U pismu napisanome 22. rujna 1957. ustvrdio je: "Ako ikada, onda su danas svećenici potrebni kao korica kruha našem puku, kojemu je Crkva katolička danas jedina utjeha i jedina nada u bolje dane."

Da ti bolji dani mogu doći po svećeničkom radu, potvrdio je u pismu 28. srpnja 1957., ponavljajući riječi svetoga arškoga župnika Vianeya, čestitajući franjevcu Alfonsu Andrašecu 50. obljetnicu svećeništva:

"Svećenik nije za sebe svećenik, ne podjeljuje sebi odrješenje, ne upravlja sakramentima za sebe; on nije za sebe tu, nego za vas ... Kad bismo imali vjere, vidjeli bismo Boga sakrivenoga u svećeniku."

[3] Dostojno je i pravedno, pravo i spasonosno.

Nadbiskup Stepinac prilikom dolaska na Euharistijski kongres u Našicama

U nizu euharistijskih kongresa kojima je blaženi Alojzije Stepinac nastojao pokrenuti sveopću moralnu i vjersku obnovu u Zagrebačkoj nadbiskupiji bijaše proslavljen i Euharistijski kongres u Našicama 8., 9. i 10. rujna 1939. godine. Napominjemo da cijeli prikaz pripreme i proslave ovoga kongresa, potom bibliografiju i slikovne zapise čitatelji mogu pronaći u knjizi "Euharistijska evangelizacija nadbiskupa Alojzija Stepinca", Zagreb, 2006.

Našice, 8., 9. i 10. rujna 1939.

Vjerujemo, Gospodine, svim srcem da si Ti Sin Božji!

Piše: J. Batelja

Nadbiskup Stepinac je 7. rujna 1939. krenuo u podne brzim vlakom prema Našicama. Pratio ga je ceremonijar vlč. Franjo Cvetan. Euharistijski kongres je pripreman u sumornom povijesnom vremenu obilježenom hrvatsko-srpskim prijeporima unatoč uspostavi Banovine Hrvatske u kolovozu, a početkom rujna zbio se napad Njemačke na Poljsku. Ti su politički događaji negativno utjecali na pripremu i organiziranje kongresa, tako da je gvardijan o. Augustin Šlibar cijelo ozračje ocijenio "tamnim".

Upravo zbog ratnih neprilika u svijetu proširili su se glasovi da će se Euharistijski kongres u Našicama odgoditi na neizvjesno vrijeme. No, kad je u Zagreb javljeno da su se ljudi umirili i da se Kongres može održati, nadbiskup je spremno otputovao prema Našicama.

Marija Ivančić, učenica 1. razreda Građanske škole u Našicama, darovala je nadbiskupu Stepincu rukovet cvijeća uz riječi:

Zato Vas pozdravljam pjesmom,
U kojoj Vam odano skupa
Dariva srdačnu ljubav
Čitava naša župa.

S neba Vas pratila sreća
I blagoslov kuda god prošli,
A sada Vam kličemo sretni:
Naš pastiru, dobro nam došli!

SVEČANOSTI NA MALU GOSPU

Blagoslov vatrogasnog doma u Podgoraču

Na putu do Našica nadbiskup se zaustavio u Podgoraču, gdje je sutradan, na Malu Gospu, blagoslovio novosagrađeni "Hrvatski dom" i sudjelovao u proslavi 35. obljetnice mjesnog Dobrovoljnog vatrogasnog društva. Nadbiskup je u Podgorač prispio oko 18 sati. Na međi općine u selu Razbojištu pozdravio ga je općinski načelnik gosp. Franjo Marković, a u Nadbiskupovu pratnju uključio se banderij biciklista.

U Podgoraču je na trgu bio postavljen lijepo uređeni slavoluk kod kojega se skupilo veliko mnoštvo naroda. Tu su nadbiskupa pozdravili župnik preč. Teodor Mađerić i zapovjednik Vatrogasnog društva gosp. Fabo Lovoković.

U 21 sat priređena je Nadbiskupu bakljada s podoknicom. Nastupila je vatrogasna glazba, pjevački zbor, a pozdrav je izrekao tajnik Društva katoličkih muževa gosp. Juraj Medved.

Na sam dan Male Gospe budnicu je odsvirala vatrogasna glazba. U 10 sati je Nadbiskup u dupkom punoj crkvi slavio svečanu Svetu Misu, a potom je u procesiji došao do novog "Hrvatskog doma", koji je blagoslovio. Poslije blagoslova Nadbiskup je mnoštvu vatrogasaca, koji su došli iz petnaest mjesta, te okupljenom narodu održao kratki nagovor u kojemu je istaknuo plemenitu zadaću vatrogasnih društava koja se ustanovljuju s glavnom zapovijedi kršćanstva – ljubavi prema bližnjemu.

Potom su Nadbiskupa pozdravili i zahvalili mu izaslanici vatrogasne zajednice gosp. Josip Bilik iz Broda i izaslanik župe Našice gosp. Mijo Bišof iz Čačinaca. Potom je gosp. J. Medved prikazao povijest gradnje doma. Za gradnju doma velike zasluge pripadaju predsjedniku vatrogasnog društva mjesnom vlastelinu gosp. Lotaru pl. Berksu, kod kojega je preuzvišeni Nadbiskup i odsjeo.

Toga dana je potvrđen i osnutak društava Katoličke akcije u Podgoraču. Osnovano je Društvo katoličkih muževa i Društvo katoličkih žena, koje je već neko vrijeme spremao župnik gosp. Teodor Mađerić. Izaslanik Katoličke akcije gosp. Pavao Jesih u zadružnom je domu održao sastanak i predavanje svim članovima novoutemeljenih društava, a poslije podne i dogovor s odborima.

Oko 16 sati cijelo je mjesto izišlo na ulice i svečano ispratilo Nadbiskupa koji je odlazio na Euharistijski kongres u Našice.

Dolazak u Našice

Na Malu Gospu poslije podne došao je nadbiskup dr. Alojzije Stepinac iz Podgorača u Našice. Pratili su ga vlč. Franjo Cvetan i preč. Pavao Jesih. Za Nadbiskupov dolazak Našice su bile svečano ukrašene i pripremljen je vrlo svečan doček. Grad je isprepleten slavolucima i hrvatskim zastavama, a crkva je sa svih strana bila osvijetljena. Križ na tornju bio je uokviren žaruljama u obličju kaleža s hostijom i noću vidljiv na desetak kilometara, što je bila zadivljujuća kongresna iluminacija.

Na ulazu u grad dočekao ga je banderij konjanika i katolička mladež iz Motičine u narodnjim nošnjama. Kod slavoluka blizu crkve dočekali su ga svećenici, predstavnici vlasti i vjernici. Biranim ri-

Fotografije su sačuvale drage uspomene na veličanstvene svečanosti Euharistijskog kongresa slavljenog u Našicama

ječima pozdrave su mu uputili načelnik gosp. Dragan Pavošević i dekan našičkog dekanata i župnik iz Orahovice preč. Juraj Kolb.

Nakon tih riječi dobrodošlice pozdravnu je pjesmu krasnoslovila djevojčica Marija Ivančić, učenica 1. razreda Građanske škole u Našicama, a na ulaznim crkvenim vratima odličnog je gosta u ime provincijala pozdravio o. dr. Teofil Harapin, profesor na franjevačkom sveučilištu u Rimu.

Govor nadbiskupa dr. Alojzija Stepinca

U prostranoj i lijepoj crkvi, koju je u cijelosti ispunio Božji narod, nadbiskup je izgovorio propovijed na temu *Vjerujemo, Gospodine! Vjerujemo svim srcem da si Ti Sin Božji!*

"Jedan od dirljivih prizora, koji nam pripovijeda sveti Ivan apostol, jest bez sumnje pomazanje Gospodina našega Isusa Krista u Betaniji prije Njegove gorke muke. 'Ondje mu zgotoviše večeru i Marta je služila, a Lazar je bio jedan od onih što su sjedili s Njime za stolom. Tad Marija uze litru prave nardove dragocjene pomasti i pomaza noge Isusove i otare kosom noge Njegove i kuća se napunila mirisa od pomasti. Tada kaže jedan od učenika Njegovih, Juda Iškariotski, koji ga je imao izdati: 'Zašto se ova pomast nije prodala za tristo dinara i zašto se nije dala siromasima?' A ovo ne reče što bi se pobrinuo za siromahe, nego što je bio tat, i što je imao kesu i nosio što se u nju metalo. Ali Isus reče: 'Ostavi je da to čini za dan ukopa Moga. Jer siromaha imate svagda sa sobom, a mene nemate svagda' (Iv 12, 2-9).

Kako je bilo tada, tako je vrlo često i danas. Svijet ne može razumjeti čemu naši euharistijski kongresi, čemu tobože mučiti ljude da dolaze iz bliza i daleka na kongrese i čemu sjajne službe Božje i procesije prigodom euharistijskih kongresa. Ne bi li se vrijeme i novac moglo upotrijebiti u druge, recimo humanitarne svrhe? Ima ih koji možda i dobronamjerno tako govore, ali ima ih bez sumnje i takovih koji svoje prljave namjere rado pokrivaju ovakvim izgovorima, kao što je i Juda svoju pohlepu za novcem prikrio brigom za sirotinju.

Isus Krist ima i danas pravo, kao i nekad dok je hodao zemljom, da prima od ljudi štovanje i čast, jer Mu je 'dana sva vlast i na nebu i na zemlji' (Mt 28, 18). Svi pak ljudi dužni su Mu to štovanje i čast i iskazivati. '*Adorate eum qui fecit coelum et terram, mare et fontes aquarum*. Poklonite se Onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene' (Otk 14, 7).

Pastiri i mudraci s istoka pokloniše Mu se u slici djeteta u betlehemskoj špilji. (Usp. Lk 2, 9-20; Mt 2, 1-12). Gubavac Mu se poklonio na putu kao Onome koji jedini ima moć da ga izliječi od strašne bolesti govoreći: 'Gospodine, ako hoćeš, možeš me očistiti' (Mt 8, 2). Rimski satnik poklonio Mu se u Kafarnaumu kao Onome kojeg nije vrijedan primiti pod krov svoj: 'Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj' (Mt 8, 8).

Slijepac od rođenja pao je ničice i poklonio Mu se nakon ozdravljenja svojega kad Ga je ugledao pred sobom zavapivši iz sveg srca: 'Vjerujem, Gospodine' (Iv 9, 38). Žena Kananejka pala je pred Njega i poklonila Mu se kao Sinu Davidovu uz riječi: "Gospodine, pomozi mi" (Mt 15, 25). Ona Marija iz Evanđelja klanja Mu se u kući gdje su Mu priredili večeru izlivši mirisnu pomast na noge Njegove i otirući ih kosom svojom. Kapetan koji Ga je vodio na Kalvariju klanja Mu se pod križem uz riječi: "Zaista, ovaj bijaše Sin Božji" (Mt 27, 54).

Nama je, pak, dragi moji vjernici, Isus Krist dao mogućnost da dođemo i da Mu se poklonimo posebnim načinom na ovom Euharistijskom kongresu pod prilikama kruha u Presvetoj Euharistiji. Mi smo došli i mi Mu se iskreno klanjamo govoreći sa starozavjetnim prorokom: 'Zaista, Ti si Bog sakriveni, Bog Izraelov, Spasitelj' (Iz 45, 15). Mi

imademo tu neiskazanu sreću da u Presvetoj Euharistiji možemo direktno stupiti k Njemu, izvoru života, kao i oni koji su imali sreću da Ga gledaju i čuju dok je hodao zemljom. Bez svete Euharistije bila bi sva naša religija mrtva i hladna, kao što su mrtve i hladne sve one sekte koje su odbacile ovo neiskazano Otajstvo svete vjere.

Stoga padamo na ovom kongresu ničice pred Kristom sakrivenim pod prilikama kruha u svetoj Euharistiji. Padamo ničice s pobožnim pastirima i klanjamo Mu se kao Spasitelju svijeta. Klanjamo Mu se s pobožnim kraljevima s istoka i prinosimo Mu na dar miomirisni tamjan naših poniznih molitava, zlato naših dobrih, makar i neznatnih, djela, smirnu naših muka i nevolja koje nas svakodnevno stižu. Klanjamo Mu se s bijednim gubavcem i s njime vapimo: 'Gospodine Isuse, ako hoćeš, možeš nas očistiti od gube grijeha naših, nas i cijeli narod naš hrvatski, da bude čist i svet pred Tvojim božanskim licem.' Klanjamo Mu se ponizno s onim satnikom iz Evanđelja i govorimo skrušeno: 'Gospodine, nismo dostojni da dođeš k nama, nego samo reci riječ i riješit ćemo se sviju nevolja koje nas taru.'[1]

Klanjamo Mu se s onom pogankom Kanaankom i s njome zajedno vapimo: 'Sine Davidov, smiluj nam se!'[2] Svijet vrlo muči demon razdora i nesloge i rata. Oslobodi nas od svega toga da narod naš može u miru i slobodi služiti Tebi. Klanjamo Mu se s onim slijepcem od rođenja i s njime zajedno vapimo: 'Vjerujemo, Gospodine! Vjerujemo svim srcem da si Ti Sin Božji.' Klanjamo Mu se s onim kapetanom pod križem koji Ga je u največem poniženju priznao Sinom Božjim. I mi Ga priznajemo Bogom svojim, makar se snizio dotle da se sakrio očima našim pod prilikom kruha.

Priznajemo da je sve ovo što činimo malo. Ali nas tješi misao da Bog ne gleda toliko na dar koliko na nakanu s kojom se prinosi i žar s kojim se prinosi. To vidimo iz one zgode kad je Isus promatrao kako stavljaju milostinju u milostinjar hramski. Bogati su darovali mnogo. Napokon je došla siromašna udovica koja je dala dva novčića. A Spasitelj se okrenu prema apostolima i reče: 'Zaista vam kažem, ova je udovica ubacila više nego ovi ostali. Svi su oni, zapravo, među darove ubacili od svog suviška, a ona je od svoje sirotinje ubacila sav žitak što ga imaše' (Mk 12, 43; Lk 21, 3).

Stoga smo uvjereni da nam Isus Krist, koji naplaćuje i 'čašu hladne vode' (Mt 10, 42) ako se dade u njegovo ime, ne će ostati dužan i da će za uzvrat blagosloviti na ovom kongresu i nas i našu domovinu."

Blagoslov novoga oltara i kipa bl. Nikole Tavelića

Poslije kratke euharistijske pobožnosti (večernjice) nadbiskup je blagoslovio novi oltar Blažene Djevice Marije s kipovima sv. Terezije od Djeteta Isusa i bl. Nikole Tavelića. Oltar je rezbarsko djelo sa starim kipom Majke Božje.

Bakljada i podoknica

Poslije večere građanstvo je priredilo Nadbiskupu bakljadu i podoknicu. Svirala je vatrogasna glazba iz Našičke Breznice, a pjevalo je Hrvatsko pjevačko društvo Lisinski pod ravnanjem gosp. R. Rajtera. Tom je prigodom nadbiskupa pozdravio načelnik gosp. Dragan Pavošević.

Pokroviteljstvo nad ovom svečanošću i nad cijelim kongresom preuzeo je bio Petar grof Pejačević, a glavno vodstvo kongresa našički franjevci predvođeni gvardijanom i našičkim župnikom o. Augustinom Šlibarom i vjeroučiteljem o. Sidonijem Šolcom.

[1] Usp. Mt 8, 8
[2] Mt 15, 22

DRUGI DAN KONGRESA

Osvit vedroga jutra nagovijestio je lijepo vrijeme i uspješne svačanosti. Ujutro je zanosnu propovijed održao o. Osvald Toth, a nakon propovijedi podijeljena je sveta Pričest školskoj djeci i potvrđenicima. Nakon toga su nadbiskupi Stepinac i Rodić podijelili sakrament sv. Potvrde. Bilo je više od 900 potvrđenika.

Staleška zborovanja

Tijekom dana, a osobito poslijepodneva, pristizali su sa svih strana sudionici kongresa. Njihovu velikom broju pridonijela je i odluka Glavnog ravnateljstva državnih željeznica, koje je na molbu Rimokatoličkog župnog ureda u Našicama omogućilo "povlasticu od 50% na državnim željeznicama svim sudionicima Euharističkoga kongresa, koji će se održati dne 8., 9. i 10. rujna ove godine u Našicama". U 17 sati održana su zborovanja društava Katoličke akcije. Muževi i mladići ispunili su veliku dvoranu Katoličkoga doma. Predavanja su održali o. dr. Teofil Harapin i dr. Julije Radočaj, odvjetnik iz Požege.

Istodobno su zborovale žene i djevojke pred crkvom. Govorili su dr. Đuro Kuntarić i gđica Jelena Šantić.

Podmladak Katoličke akcije i katolički đaci građanske škole imali su svoje zborovanje u prostranom samostanskom hodniku. Govorili su duhovnik gosp. Augustin Halili i izaslanik iz Zagreba gosp. Franjo Rubina, predsjednik Društava hrvatske katoličke đačke omladine.

Klanjanje i ponoćka

Poslije večere glumački dobrovoljci iz našičkih društava pred dvorom grofa Pejačevića izveli su skazanje *Čovjek*. Režirao ga je o. Oswald Toth. Golemi prostor pred urešenim dvorom bio je ispunjen vjernicima koji su uživali u ozbiljnoj predstavi.

Poslije je mnoštvo pošlo prema rasvijetljenoj crkvi gdje je bilo najprije jednosatno klanjanje pred izloženim Presvetim Sakramentom, a potom je prigodnu propovijed izgovorio župnik iz Feričanaca vlč. Branko Birt.

Ponoćku je uz veliku asistenciju predslavio nadbiskup o. Rafael Rodić.

GLAVNI DAN KONGRESA

Premda su mnogi vjernici ostali kod kuće zbog proširenih glasova da se zbog ratnih neprilika u svijetu Kongres u Našicama ne će održati, ipak se na njemu okupilo veliko mnoštvo vjernika.

Svećenici na Kongresu

Iz Podgorača je pod vodstvom župnika pješice došla procesija s osam stotina ljudi. Velika je procesija došla i iz Motičine, Feričanaca i drugih mjesta. Bilo je svijeta sve tamo od Požege, Virovitice i Đakova. Prema mišljenju stručnjaka, okupilo se petnaestak tisuća ljudi.

S narodom je došlo, koliko je zbog nedjelje moglo, i njegovo svećenstvo. Bili su tu dekan preč. Juraj Kolb iz Orahovice, pa župnici Teodor Mađerić iz Podgorača, Mirko Mesner iz Kutjeva, Đuro Stehno iz Požeških Sesveta, Franjo Pipinić iz Požege, Lorand Mathesz iz Ruševa, Mato Klimek iz Čađavice, Cvjetko Paunović iz Podravske Slatine, Josip Šmit iz Crnca, Josip Škoda iz Bokšića, Branko Birt iz Feričanaca, dr. Franjo Didović iz Drenja.

Došli su iz Đakova gospoda Rudolf Šverer, tajnik biskupov, te profesori bogoslovije dr. Petar Ivanišić i dr. Rudolf Schütz.

Uz domaće franjevce na Kongres su došli i izaslanik preč. o. provincijala o. dr. Teofil Harapin, pa gvardijan iz Bjelovara o. Klement Veren i gvardijan iz Subotice o. Apolinar Braničković te iz Zagreba o. Oswald Toth. Kongres je počastio i nadbiskup preuzvišeni gosp. o. Rafael Rodić.

Svečanosti i euharistijsko slavlje

Ranim jutrom na glavni dan Kongresa redale su se svete mise i propovijedi na njemačkom, mađarskom i slovačkom jeziku te dijeljenje pričesti. Veliki je broj vjernika tražio sakrament ispovijedi pa su svećenici imali mnogo posla u ispovjedaonicama. Podijeljeno je više od pet tisuća sv. Pričesti.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je pred dvorom grofa Pejačevića, uz potpunu asistenciju, nadbiskup dr. Alojzije Stepinac. Sav prostor pred dvorom bio je ispunjen mnoštvom vjernika.

Lijepu su sliku upotpunjavale crkvene zastave, osobito brojne zastave Katoličke akcije. Pod Svetom Misom pjevao je sav puk, a dirigirao je o. Kamilo Kolb. Pjevanje je pratila limena glazba iz Virovitice.

Prigodnu propovijed izrekao je začasni kanonik i župnik iz Požege preč. Franjo Pipinić. Primjere iz svagdašnjeg života propovjednik je znalački iskoristio za poticaj boljem i vjernijem kršćanskom životu.

Svečana euharistijska procesija

Odmah poslije Svete Mise krenula je našičkim ulicama impozantna, lijepo uređena procesija. Presveti Oltarski Sakrament naizmjence su nosila preuzvišena gospoda nadbiskupi Stepinac i Rodić.

Na završetku procesije nadbiskup Stepinac upravio je narodu zaključnu riječ, upozoravajući na strahoviti rat te je ukazao na izvore kršćanske utjehe.

Procesiju i kongresne svečanosti nadbiskup je zaključio posvetom Presvetom Srcu Isusovu i euharistijskim blagoslovom.

Dojmovi s Kongresa

U večernjim su satima na istome mjestu članovi Hrvatske katoličke akcije i HPD "Lisinski" opet priredili kazališnu predstavu *Čovjek*, kojoj je, uz brojno gledateljstvo, nazočio i nadbiskup Stepinac s pratnjom i drugim uglednim gostima.

Vjernici su se s Kongresa vraćali zadovoljni i puni utjehe. Neki od nazočnih još i danas, 2005. godine, pamte sliku mnoštva vjernika u narodnim nošnjama, okićene zaprege, članove Hrvatske katoličke akcije u bijelim košuljama s grbom i križem na prsima. Kongres je zaista potpuno uspio. Našička župa sa svojim duhovnim pastirima – revnim franjevcima – može biti ponosna na to sveto Božje djelo.

Pokazalo se na Kongresu da je Katolička akcija posve ukorijenjena i lijepo cvate i u samim Našicama i u podružnicama u Motičini, Seoni i Klokočevcu. Upravo su članovi društava Katoličke akcije bili od najveće pomoći revnom o. Sidoniju Šolcu i gvardijanu o. Augustinu Šlibaru da se Kongres dobro pripremi i s potpunim i nadahnutim ispunjenjem završi.

DAROVI ZA POKRIĆE TROŠKOVA U POSTUPKU PROGLAŠENJA SVETIM BL. ALOJZIJA STEPINCA

Uplatu i pretplatu za *Glasnik* i svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime: Postulatura kard. Stepinca i kunski račun: 2360000-1101605758 ili iz inozemstva i domovine u devizama na sljedeći konto:

ZAGREBAČKA BANKA d.d. - ZAGREB
SAMOBORSKA 145 - HRVATSKA
SWIFT: ZABAHR 2X
KORISNIK: NADBISKUPIJA ZAGREBAČKA
POSTULATURA BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA
KAPTOL 31 - ZAGREB

IBAN: HR 40 23600001101605758.

Nakon objavljivanja zadnjega broja Glasnika svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kard. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji: Danica IVIČEK – Mississauga (Canada); N. N.; Tomislav, Marica i Danica DROPULJIĆ – Klinča Selo; Ružica KOMADINA; obitelj GALOVIĆ; Obitelj Branke i Nikole JAMEČVIĆ; Ana Marija LABOŠ; Župa Naša Gospa Kraljica Hrvata iz Toronta; Marija ŠPILJAR BARUNTIĆ – Krašić.

Svjedočanstva

Kard. Alojzije Stepinac:
Žena bi trebala biti čuvarica idealnih vrjednota u čovječanstvu

O hrvatskoj književnici i novinarki Mariji Jurić Zagorki hrvatska književna kritika i javnost imaju vlastite poglede i prosudbe. Rođena je u Negovcu kraj Vrbovca 2. ožujka 1873., a umrla u Zagrebu 30. studenoga 1957. Njezina djela, intrigantna i kontroverzna, odjek su njenoga nemirnoga duha, sazrela u teškim obiteljskim prilikama i društvenim nerazumijevanjima. Više od napisanih romana, njezin životni stav otkrivaju časopisi ("Ženski svijet" i "Hrvatica"), a pokrenula ih je radi prosvijećenosti u ženskom svijetu, diskriminacije žene u društvu te čuvanja hrvatskoga nacionalnog bića od mađarizacije i germanizacije.
Osobitu joj je potporu u novinarskome radu i književnome stvaranju pružao đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer. Čitateljima "Glasnika" predočujemo izjavu hrvatskoga metropolita dr. Alojzija Stepinca koju je ona, kao glavna urednica lista "Hrvatica", u ožujku 1939., zabilježila razgovarajući s njime i objavila pod naslovom "Suvremena žena prema politici i javnom životu":

Željeli biste čuti, kakvo je moje mišljenje o današnjoj suvremenoj ženi?

Kršćaninu će u prosuđivanju žene za sva vremena biti mjerodavne norme, što ih je sam Bog za ženu i njezin život u knjizi objave postavio. Tu se najprije veli, da je mudrost Stvoriteljeva ženu zato pozvala iz ništavila, da bude Adamu: *adiutorium simile sibi* – pomoć slična njemu samomu. Muž je po sebi nepotpun i jednostran, i zato sam za se nedorastao životnim zadacima. On je nepotpun u sferi ličnog, individualnog života; nepotpun u težnji, da ostvari krug obitelji; nepotpun i jednostran u vođenju javnoga života i u stvaranju civilizacije i kulture. Providnost mu šalje pomoć u ženi. Ta pomoć nije nešto nuzgredno, manje vrijedno, podređeno. Žena je mužu: *adiutorium simile sibi* – pomoć slična njemu samomu. Sličnost uključuje u sebi jednakost u različnosti, i različnost u jednakosti. Jednakost: žena je čovjek – osoba u punom smislu riječi kao i muž. Ona ima pravo i dužnost da živi neokrnjenim ljudskim životom, da taj život razvija u punini. Ništa što je ljudsko ne može i ne smije da joj ostane tuđe i zatvoreno. Ali žena nije pozvana da nadomjesti muža, da stupi na njegovo mjesto i igra ulogu, koju je Bog po prirodi njemu dodijelio. Žena je pozvana, da u sva područja života – počevši od individualnog života muževog – unese nešto novo, nešto specifično žensko, ali za život nešto bitno, jednako vrijedno i ravnopravno. I psiholozi i moralisti i pedagozi nabrajaju i ističu specifične crte i osebine žene. Htio bih naglasiti, kako žena treba da vjeruje u se, da poštuje sebe i da ostane samoj sebi vjerna. Njezin je utjecaj na život drukčiji od muževljeva, ona na drugi način nego muž aktivno sudjeluje u ostvarivanju Božjih nacrta. Neka vjeruje u vrijednost i značenje svoga vlastitog rada. Neka ne ostavlja svoga mjesta. Neka ne napušta svoje uloge u pogibeljnoj iluziji, da će više značiti i više učiniti, ako stupi na mjesto muža

Žena je pozvana, da u sva područja života – počevši od individualnog života muževog – unese nešto novo, nešto specifički žensko, ali za život nešto bitno, jednako vrijedno i ravnopravno.

i prisvoji njegovu ulogu. Žena se ne može afirmirati u životu, a ne može naći ni vlastite sreće i zadovoljstva skrećući s linije, koju joj je Bog u njezinoj prirodi zacrtao.

Određujući pobliže životni zadatak žene sv. Pismo je naziva *mater viventium* – majka živih. Sv. Pavao pače kratko veli: da će se žena spasiti rađanjem djece (1 Tim 2, 15). Time dakako nije rečeno, da je žena stroj za produciranje novoga i svježega ljudskoga materijala. Tako mogu na ženu gledati materijalisti. Kršćanstvo gleda u ženi od Boga blagoslovljenu njivu, na kojoj niče klica života, kojemu je svršetak u vječnosti. Žena je čitavim bićem tajinstveni atelier, gdje Stvoritelj uz najtjesnije sudjelovanje žene kleše najdivniju od svih umjetnina — besmrtno biće čovjeka, djeteta Božjega i baštinika kraljevstva nebeskog. Žena nije Majka samo u

Crkva naziva žene: "pius femineus" – pobožni ženski spol. Crkva time ističe jednu dragocjenu odliku žene uopće, a to je: da je ona po svojoj specifično ženskoj prirodi tjesnije povezana s idealnim i religioznim vrjednotama ljudskoga života, da im je redovito bliža i pristupačnija od muškarca.

tjelesnom smislu; njezino majčinstvo svojom toplinom, ljubavlju i beskrajnom požrtvovnošću obuhvaća čitav život čovjeka, u svim njegovim fazama. Bez žene-majke u ovom punom smislu riječi mi ne bismo imali ni Augustina, ni Akvinca, ni Petra Zrinskoga ni Franu Bulića, da drugih i ne spominjem. Ako se žena odreče dužnosti majčinstva, ona se odrekla najveće časti i najuzvišenijeg dostojanstva; ispustila je iz svoje ruke polugu, kojom je pokretala svijetom; od korijena do krune ljudskoga stabla formirala i obnavljala njegov život.

Crkva naziva žene: *pius femineus* – pobožni ženski spol. Time ne kani pohvaliti u nje neku čuvstvenu, sentimentalnu pobožnost, koja je uvijek spremna da se rastapa u suzama, a nije sposobna za nikakve žrtve i junačka djela. Crkva time ističe jednu dragocjenu odliku žene uopće, a to je: da je ona po svojoj specifično ženskoj prirodi tjesnije povezana s idealnim i religioznim vrjednotama ljudskoga života, da im je redovito bliža i pristupačnija od muškarca. Ona do vjerskih spoznaja dolazi više intuicijom i prihvaća ih čitavim bićem, pa je sumnje teže pokolebaju. U nje nije tolika pogibelj kao kod muškarca, da će joj vjerski život razoriti silovite strasti ili da će ga ugušiti kruta životna borba. I napokon, jer je fizički žena slabija, u njezinom je vlastitom interesu, da se što više osloni na idealne i religiozne sile. Zato ima žena u nekom posebnom smislu poslanje, da bude čuvarica idealnih vrjednota u čovječanstvu, da ih s ljubavlju usađuje u srce novih generacija. Obitelj, gdje ona vlada, treba da bude tim vrjednotama utočište u teške dane, kad su one iz javnoga života posve istisnute ili čak silovito progonjene. U tom smislu svaka bi žena trebala biti Vestalka, koja u svom krugu brižno čuva svetu vatru vjere i morala. Trebalo bi da je vazda živo svjesna, koliko je to u njezinom vlastitom interesu. Lijepo je netko rekao: Kršćanstvo je stvorilo prestiž i kraljevsko dostojanstvo žene, i s kršćanstvom će njezinih prerogativa nestati. Mi se vraćamo u staro poganstvo. A s poganstvom se vraća i kruto ropstvo. Koncentracijski logori kao stalne ustanove; prisilni rad, na koji vode milijune, sve su to nova imena za vrlo staru stvar. Žena, upravo jer je fizički slabija, imala je u poganstvu inferiorni, često ropski položaj. Uviđala to moderna žena ili ne, kad nestane i zadnjeg traga idealnih, vjerskih vrjednota kršćanstva, bit će kraj i njezine jednakosti i njezina gospodstva, ona će se i opet naći u ropstvu.

U svjetlu ovih načela i normi ja promatram modernu ženu, njezin život, i njezina nastojanja. Iz toga nije teško izvesti, koje je moje mišljenje o suvremenoj ženi.

Pitate me nadalje, kakvo stanovište zauzimam prema utjecaju žene na politički i javni život uopće:

Isključiti ženu od javnoga života i politike značilo bi omalovaživati je u njezinom dostojanstvu čovjeka-osobe; odricati joj pravo na puninu ljudskoga života. I kao kraljica kućnoga ognji-

Ivan Meštrović: Majka i dijete

šta žena ne može i ne smije ostati pasivna i indiferentna prema javnom životu i politici. Strujanje javnog i političkog života, zrak što izvana, iz široke javnosti prodire u nutarnjost obitelji, oživljava ili ubija nju samu, njezina muža i djecu. Zato ženi ne može i ne smije biti svejedno, kakav će biti javni život i političko previranje. Ona mora imati mogućnosti, da na svoj način utječe na razvitak svega javnoga života. Ali vrlo je teško pitanje, koje treba rješavati s puno razbora i opreza, na koji način i u kojoj mjeri u konkretnim prilikama žena treba da posegne u javni život. Veliki papa Benedikt XV. reče jednom zgodom: "Razvoj koji je doveo do sadanjeg stanja ljudskoga društva, mogao je naložiti ženi novih dužnosti i novih prava, kakvih joj stari nisu priznavali. Ali nikakav preokret javnoga mnijenja, nikakve socijalne prilike i nikakav tok događaja ne može ženu svjesnu svoje misije i zadaće istrgnuti iz njezine naravne sfere: a to je obitelj. Ona je kraljica domaćeg ognjišta; pa i kad je daleko od njeg, treba da oko tog ognjišta koncentrira svu ljubav svoga srca majke i domaćice; upravo kao što suveren, kad boravi izvan svoga kraljevstva, nikako ne zaboravlja svojih podanika; oni uvijek u njegovim mislima i brigama zauzimlju prvo mjesto." Crkva principijelno ne isključuje žene iz javnoga života uopće, pa ni iz aktivne politike. Ona zna, da mogu nastati takove socijalne, ekonomske i opće kulturne prilike, da je žena upravo prisiljena zaći u velikoj mjeri u javni život; da to od nje traže interesi cjeline i zajednice. Već u Sv. pismu Starog zavjeta, a još više u kršćanskoj prošlosti, znale su pojedine žene, pa i svetice, igrati važne političke uloge. I ne može se reći, da su ih odigrale slabije nego muškarci. Uza sve to bismo rekli, da je to više posljedica izvanrednih, ili abnormalnih i poremećenih prilika u ljudskoj zajednici. Najprirodnije i najidealnije će polje rada za ženu uvijek ostati domaće ognjište. Odatle će ona iz skrovitosti i povučenosti vršiti svoj golemi blagotvorni utjecaj na razvitak čovječanstva, pa i na politiku. Kršćanstvo je vazda upućivalo ženu, da je tu vrelo njezine snage i da s te strategijske točke ona može gospodovati svijetom. Kako smo već istakli, žene bi morale biti pretorijanska garda mira, sloge, blagosti, dobrote, praštanja, ukratko evanđeoske ljubavi, koja u surovoj i bezobzirnoj političkoj borbi tako brzo ugasne. Zato se ne bi smjele spustiti na političku arenu, u sukobe dnevne, aktivne politike, sve dok nije krajnja potreba. Već sv. Ivan Zlatousti lijepo ističe ovu prednost i posebnu dužnost žene: "Muža valovi nemirnog vanjskog života neprestano bacaju amo-tamo, ali žena ima u domaćem obiteljskom životu školu prave mudrosti; ona se može lakše u svojoj nutrini sabrati, i ništa ne može tako uzgojno djelovati na muža, ništa ne može toliko srediti njegovu dušu, koliko smirena ženska duša." Prava domovina žene je u nutrini; ona je jaka u intimnosti i miru domaćeg života; u njezinom je interesu, u interesu djece i muža, i u interesu čitavoga čovječanstva, da u prvom redu tu usredotoči sve bogatstvo svojih sposobnosti.

To će kršćanski sociolozi imati pred očima, kad im je izreći sud – sud, za koji se traži i solidna

Crkva principijelno ne isključuje žene iz javnoga života uopće, pa ni iz aktivne politike. Ona zna, da mogu nastati takove socijalne, ekonomske i opće kulturne prilike, da je žena upravo prisiljena zaći u velikoj mjeri u javni život; da to od nje traže interesi cjeline i zajednice. Već u Sv. pismu Starog zavjeta, a još više u kršćanskoj prošlosti, znale su pojedine žene, pa i svetice, igrati važne političke uloge. I ne može se reći, da su ih odigrale slabije nego muškarci.

teoretska sprema, i široko i duboko poznavanje suvremenog života i njegovih potreba – da li je došao čas, da i žene, drukčije nego u prošlosti, aktivno posegnu u politički život.

Napokon još, kakvo je moje mišljenje o radu hrvatskih žena u borbi hrvatskoga naroda za njegove ideale?

Djelomično se odgovor na to nalazi već u dosad rečenom. Narod je veliki organizam. Samo ako svaki dio toga organizma ostane na svom mjestu, ako savjesno vrši funkciju, koju mu je priroda i Providnost sticajem prilika dodijelila, bit će dobro čitavom organizmu. Čitav narod će biti jak, otporan i rasti će do punine života. Ne čini dobro svećenik, ako zanemaruje ili napušta svoje svećeničke dužnosti, pa se baca na područja rada, koja na njegovo zvanje ne spadaju; ne čini dobro naša mladež, ako zaboravlja na svoju prvu i glavnu dužnost, da se solidno i stručno spremi za vodstvo narodnog života u budućnosti, pa poseže u metež dnevne politike; a ne bi učinila dobro ni hrvatska žena, kad bi ostavila svoje prirodno mjesto misleći, da će na drugi način više koristiti svomu narodu. Pastirska mi je dužnost, da tu budem posve otvoren i jasan. Nedavno sam uputio našim liječnicima pismo, koje je našlo živog odjeka u našoj javnosti. Zar ne bi trebalo slično pismo upraviti našim hrvatskim ženama? Bijela kuga, zločin pobačaja oduzima hrvatskom narodu više vitalne snage, nego li bi mu moglo oduzeti najbezobzirnije diktatorsko ugnjetavanje. Može li se reći za hrvatske žene, da su one "nevine u krvi onih pravednika", koji su kucali na vrata života, da budu jednom nosioci naše narodne budućnosti, a one su im iz sebičnoga straha zatvorile vrata? Ne bi li one najviše učinile za budućnost hrvatskoga naroda, kad bi se udružile i na čitavoj liniji povele odlučnu borbu protiv ovog najodvratnijeg i najopasnijeg narodnog neprijatelja. Dok ne budu hrvatski muževi i žene junačkom požrtvovnošću vršili prema svom narodu najosnovnije prirodne dužnosti očinstva i majčinstva, dotle će najoduševljeniji poklici domovini zvučiti kao prazne fraze; dotle će na našem patriotizmu počivati sjena laži; on će biti kao stablo, kojem se grane još divno zelene, ali ne donosi nikakva ploda, jer ga u korijenu podgriza smrtonosni crv. Radujem se i s udivljenjem i štovanjem pozdravljam sve one hrvatske žene, koje s najvećim samoprijegorom u ova opaka vremena ustraju na svom mjestu; žene, koje svim žarom ljube lijepu našu domovinu; koje budnim okom brižne majke prate tešku njezinu borbu za slobodu i blagostanje; žene uvijek spremne, da – poput slavnih Hrvatica naše burne prošlosti – bodre i pomažu svoje muževe, da s njima zajedno trpe i s njima zajedno u pradjedovskoj vjeri i u moralnoj čistoći podižu novi, mladi i zdravi rod, koji će dostojno kroz buduće vjekove pronijeti divno bogatstvo hrvatske narodne duše.

Nakon što je Nadbiskupovu izjavu objavila u časopisu *Hrvatica*, Marija Jurić Zagorka poslala je nadbiskupu Stepincu zahvalno pismo sljedećeg sadržaja:

Vaša Preuzvišenosti!

Molim primite smjernu zahvalu za počast podijeljenu mojem listu "Hrvatica" i dopustite da Vam saopćim slijedeće:

Izjava Vaše Preuzvišenosti čita se na sastancima pojedinih ženskih društava javno, te je svuda proizvela dubok dojam i spontano oduševljenje. Sve žene naglasuju, da im još nikad nitko do Vaše Preuzvišenosti nije tako divno protumačio, da Katolička Crkva postavlja ženu na toliko uzvišeno mjesto, a dubokoumni komentar Vaše Preuzvišenosti i mišljenje Vaše ostat će neizbrisivo.

Ponovno podastirem smjernu zahvalnost.

Zagreb, 15. ožujka 1940.

M. Jurić Zagorka

Zagorka

"PAIDAGOGOS EIS HRISTON – odgojitelj za Krista" (usp. Gal 3, 24)

Kad je papa Ivan Pavao II. bl. Alojzija Stepinca postavio za orijentir hrvatskome narodu, zaželio je da taj narod vrjednuje i primjenjuje u svagdašnjem životu one sastavnice njegova života i nauka, koje prepoznatljive po kršćanskome nadahnuću imaju trajnu, neprolaznu vrijednost. Želimo ovdje bolje upoznati njegove misli i poticaje o potrebi vjeronauka i kršćanskoga odgoja.

Na temelju njegova nauka možemo zaključiti da se kršćanski odgoj ne sastoji samo u poučavanju vjerskih istina, već u živom primjeru kojim roditelji i učitelji primjenjuju načela svoje vjere u svagdašnjem životu. "Oni", reče, "koji odgajaju, moraju se odlikovati svetošću života." Njegovo osvjedočenje je bilo da je primjer roditelja i učitelja od presudne važnosti u odgoju djece. "Roditelji moraju dati primjer", obrazlagao je svoje uvjerenje, "a ne samo da potiču svoju djecu na vjeru, molitvu i kršćanske dužnosti (...). Nema, naime, važnijeg posla za roditelje nego li je vjerski odgoj njihove djece." "Bilo bi beskorisno", znao je reći roditeljima, "kažnjavati djecu i opominjati ih, ako vi sami ne biste vršili ono što tražite od njih." Na posljetku oba vida odgoja moraju voditi k punoj spoznaji Krista; roditelji i učitelji, naime, imaju svetu zadaću oblikovati kršćane. To je svoje osvjedočenje izrekao prilikom svečanosti blagoslova nove zgrade gimnazije čč. ss. milosrdnica u Zagrebu, 25. studenog 1939. godine, ovim riječima:

"'Paidagogos eis Hriston – odgojitelj za Krista' (usp. Gal 3, 24) – te riječi 'učitelja naroda' sv. Pavla, koje znače cijeli jedan program, napisao bih zlatnim slovima na vrata sviju škola diljem lijepe naše domovine, gdje god ima katolika i Hrvata. Te riječi kratko i jezgrovito izriču neotuđivo pravo i svetu dužnost, najrealniji, jedino realan cilj i najuzvišeniji zadatak škola, tih sjemeništa, u kojima dozrijeva mezimče naroda – njegova mladež, njegova budućnost!

Za Krista! Da, naše škole imaju neotuđivo pravo i svetu dužnost, da im Krist bude temelj i vrhunac – *sublimitas et profundum*! Jer je sve za Krista! 'Jer je po Njemu i za Njega sve stvoreno, da On bude u svemu prvi, da u Njemu stanuje sva punina' (Kol 1, 16-19). On 'nam posta mudrost od Boga i pravda i posvećenje i otkup' (isto, 1, 30),

mudrost, koju treba učiti, pravda, koju treba vršiti, posvećenje, što ga treba steći, i otkup, što ga valja zadobiti."

Interventi u korist vjerskoga odgoja

Vrlo često je za vrijeme svoje aktivne biskupske službe nadbiskup Stepinac morao intervenirati kako bi osigurao pravo roditelja na vjerski odgoj. To je, naime, pravo bivalo kako u školi, tako i na javnim mjestima ometano. Osobito su značajne njegove intervencije pred komunističkim vlastima. On je priznavao pravo državnoj vlasti da bdije nad odgojem, ali kao učitelj i pastir nije mogao dopustiti akcije jugoslavenskih vlasti koje su željele uništiti, umanjiti ili zanijekati naravno i božansko pravo koje roditeljima i Crkvi pripada na polju vjerskog odgoja. Kad se odmah po preuzimanju vlasti Komunistička partija zauzimala za ingerenciju na području odgoja, nadbiskup Stepinac je 24. lipnja 1945. uputio katoličkim vjernicima okružnicu u kojoj možemo pročitati i sljedeće: "Ja sam kao pastir dužan, pa ma i uz cijenu života, upozoriti vas na vaše dužnosti i vaša prava i reći vam, da ste dužni tražiti za svoju djecu vjersku obuku u školama. To nije za vas nikakva milost nego vaše sveto pravo i zato najstroža dužnost državne vlasti, da vaše pravo u cijelosti poštuje te ništa ne dokida ni u kojoj školi ili razredu, što bi bilo nauštrb vjerskom i moralnom uzgoju vaše djece."

Kad je u tim teškim prilikama uvidio da vlast pokušava ukinuti vjeronauk u školama i ograničiti pravo roditelja na vjerski odgoj djece zahtijevao je slobodu vjerskoga odgoja. U tom vidu ne samo da je poticao roditelje na važnosti vjerskoga odgoja, nego je i čestim dopisima državnim vlastima i odgovornima u društvu slao dopise u kojima je zahtijevao slobodu Crkve i pravo vjerskoga odgoja.

Okružnica o božanskom pravu na odgoj djece u katoličkoj vjeri

U okružnici vjernicima, br. 4433/45., potpisanoj 24. lipnja 1945., nadbiskup Stepinac je istaknuo kako smatra "svojom teškom pastirskom dužnošću" da ih upozori kako Crkva, slijedeći nauk svoga Božanskoga osnivača Isusa Krista, opominje kršćanske katoličke roditelje da su "vezani teškom obavezom, da se brinu za vjerski i moralni uzgoj svoje djece..." (kan. 1113.). Isto tako u kan. 1335. C. Z. govori: "Ne samo roditelji i drugi koji ih zamjenjuju, nego i gospodari i kumovi obvezani su brinuti se da svi koji su im podvrgnuti ili povjereni budu poučavani u kršćanskom nauku." U kan. 1372. C. Z. opominje sveta Crkva: "Svi vjernici imadu se od djetinjstva tako poučavati, da im se ne samo ništa ne predaje, što se protivi katoličkoj vjeri i moralu, nego da se dade posebno mjesto vjerskoj i moralnoj pouci." Te su odredbe crkvenoga zakona tako jasne, da nam se čini nepotrebnim upirati dalje na ono što crkveni zakon traži od katoličkih kršćanskih roditelja.

Pozivajući se zatim na encikliku o uzgoju mladeži pape Pija XI., nastavio je: "Obitelj imade neposredno od Stvoritelja svijeta nalog, i zato također i pravo, svoje potomstvo uzgajati, i to neotuđivo pravo jer je vezano sa strogom dužnošću, pravo koje ide pred svakim pravom narodne ili državne zajednice, i zato nepovredivo pravo naprama svakoj zemaljskoj vlasti."

Potom je progovorio o trenutnim poteškoćama uvjetovanima nastupom bezbožnoga komunističkoga režima: "U našoj domovini, protivno Božanskom i naravnom pravu, protivno pozitivnim odredbama sv. Crkve i svim kršćanskim običajima hrvatskoga naroda, dokinuta je u višim razredima srednjih škola posve vjeronaučna obuka, u nižim je i pučkim fakultativna, i o tom bi imali odlučiti roditelji djece. Ja sam kao pastir dužan, pa ma i uz cijenu života upozoriti vas na vaše dužnosti i vaša prava i reći vam, da ste dužni tražiti za svoju djecu vjersku obuku u školama. To nije za vas nikakova milost, nego vaše sveto pravo i zato najstroža dužnost državne vlasti, da vaše pravo u cijelosti poštiva, te ništa ne dokida ni u kojoj školi ili razredu, što bi bilo nauštrb vjerskom i moralnom uzgoju vaše djece.

Na to sam bio dužan upozoriti vas kao vaš duhovni pastir, uvjeren da time koristim ne samo vama, nego i pravo shvaćenim interesima naroda i države. No, nagoni me na ovu otvorenu riječ ne samo moja pastirska dužnost, nego i iskrena ljubav prema Vama i prema Vašoj djeci."

Nadbiskup je na završetku okružnice dopisao: "Ovu okružnicu, za koju snosi odgovornost samo potpisani, pročitati vjernicima bez komentara."

Često poticanje na važnost kršćanskoga odgoja i vjeronauka u školi

Nepobitne su poveznice između odnosa koji je godine 1945. protiv katoličkoga odgoja i vjeronauka u školi uveo represivni komunistički režim i čestih protivnosti kojima se danas pojedine političke stranke obaraju na kršćanski odgoj i katolički vje-

ronauk u školi. U pismu upućenome 11. kolovoza 1945. dr. Vladimiru Bakariću, predsjedniku Vlade Federalne Hrvatske, nadbiskup Stepinac traži slobodu i poštivanje prava Crkve i roditelja na kršćanski odgoj:

"Ovih je dana kod nas službeno završena obuka u osnovnim i srednjim školama. Prije no što započne nova školska godina, mjerodavni faktori prosvjetnih vlasti spremaju dalekosežne prijedloge za reformu nastave u državnim školama. S tim u vezi smatram svojom dužnošću, da iznesem stajalište i poglede Katoličke Crkve na pitanja odgoja, napose vjerskog odgoja mladeži. U tom cilju čast mi je podnijeti ovu predstavku sa željom, da posluži kod priprema teškog i odgovornog posla oko pravilnog uređenja školskog pitanja u novim prilikama. To tim više, što do danas nije u ovom sklopu postojala nikakova veza državnih vlasti s Katoličkom Crkvom."

Prikazavši potom stanje u katoličkim i javnim školama za vrijeme Kraljevine Jugoslavije i u NDH, Nadbiskup je ustvrdio: "(...) Svršetak je rata u mjesecu svibnju o. god. donio Katoličkoj Crkvi u Jugoslaviji bitnu promjenu na čitavom području odgojnog rada: ponajprije je u federalnim jedinicama s pretežno katoličkim pučanstvom, kao Hrvatskoj i Sloveniji, pa onda u Bosni i Hercegovini, ukinuto obligatno obučavanje vjeronauka u svim razredima i osnovnih i srednjih škola. To je činjenica, koju nijedna izjava, nijedan novinski članak ne može pobiti ni osporiti. U višim razredima srednjih škola nije dozvoljeno uopće nikakovo, pa ni fakultativno obučavanje u vjeronauku. U nižim razredima gimnazija sveden je vjeronauk od obligatnog predmeta na fakultativan i k tome je broj tjednih obučnih satova reduciran od dva na jedan sat. U osnovnim je školama vjeronauk prestao biti obligatan predmet i postao je fakultativan tako, da je vjeronaučna obuka od dva sata reducirana na jedan sat tjedno. Još više, vjeronauku, kojemu je kroz duga desetljeća, možemo kazati i stoljeća, u školskim svjedočbama bilo dano prvo mjesto, danas je maćuhinski ostavljeno posljednje mjesto iza sviju vještina. Time je na vanjski upadljivi način rečeno, da je ono, što je za svakoga čovjeka najdublje i čemu po priznanju objektivnih pedagoga, bez obzira na njihov svjetovni nazor, pripada prvo mjesto u školi, vrjednota ljudskoga života, kod nas degradirano na posljednje mjesto.

Ne mogu a da na ovom mjestu ne odam izraz negodovanja zbog ovog postupka školskih vlasti u Hrvatskoj. On duboko vrijeđa i prava roditelja na vjerski odgoj djece, kao što i nepovrjedivo pravo djece na vjerski odgoj. Time je ta stvar došla u očiti sukob s voljom ogromne većine katoličkih roditelja, u čije ime mogu govoriti. I to upravo onih roditelja, koji su po samim školskim vlastima upitani, da li žele vjerski odgoj djece, plebiscitarno odgovorili pozitivno za vjerski odgoj djece putem škole. Zar je taj postupak školskih vlasti u Hrvatskoj, koji se, kako se tvrdi, osniva na odluci predsjedništva ZAVNOHA, u skladu s jasno izraženom voljom naroda, da poštuje svoju vjeru kao najveću svetinju? Je li to ispravno tumačenje ili samovoljno, upravo sektaško iskrivljivanje narodne volje? Primjeću-

jem da je sve to učinjeno bez ikakva sporazuma s crkvenim vlastima i širokim masama katoličkih vjernika, kao da Katolička Crkva i njezini vjernici u Hrvatskoj uopće ne postoje, ili kao da su oni nešto, preko čega ima svatko pravo bez ikakvih obzira prelaziti.

Osim toga, školske vlasti ne posvećuju vjerskoj obuci ni one brige, koju pokazuju prema drugim neobligatnim predmetima u pitanju njihova polaska i održanja discipline. Isto tako sasvim su indiferentne prema vršenju vjerskih dužnosti od strane učenika. Jedva dozvoljavaju, da se u školi oglasi misa za učenike škole.

Činjenica je, da su školske vlasti roditelje djece u gradovima Hrvatske, Bosne i Hercegovine raznim načinima pitale, da li žele vjersku obuku djece u osnovnim i nižim razredima srednjih škola. Rezultat je bio u osnovnim školama taj, da je skoro 100-postotni broj roditelja tražio vjerski odgoj i vjeronauk u školi. U srednjim se školama postotak roditelja, koji žele obuku vjeronauka u nižim razredima, kreće između 93 do 96%. Pored toga u mnogim su srednjim školama sami učenici viših razreda u ogromnoj većini tražili, da se uvede vjeronauk u njihove razrede.

Ima dosta primjera u Zagrebu i po provinciji, da su stanoviti ljudi uklonili raspela iz školskih soba.

Pravo roditelja na odgoj djece je primarno i prije svakog prava države nad odgojem djece. Djeca nisu vlasništvo države, ni naroda, nego su samostalni subjekti, nad kojima vrše primarnu odgojnu vlast roditelji. Roditelji su po samoj prirodi najsposobniji odgajatelji svoje djece, jer imaju, kao nitko drugi, sve preduvjete valjanog odgajatelja: poznavanje i razumijevanje, ljubav i povjerenje djece.

Gotovo svagdje su sami učenici, i to ne samo oni nižih razreda, nego i viših razreda gimnazije postavili raspela u svoje školske sobe."

Potom je prozborio o promjenama u pogledu molitve prije i poslije školske obuke, o naredbi vlasti o ukidanju privatnih i katoličkih škola i gimnazija te o položaju Katoličke crkve na odgojnom području "kojoj je gotovo oduzeta svaka mogućnost odgoja svojih vjernika – djece i mladeži" i ustvrdio:

"Jasno je, da se Katolička Crkva ne može sporazumjeti, a još manje da može prihvatiti postojeće stanje kao normalno. To ne može učiniti s više razloga.

Ponajprije, ovakav državni monopol nad odgojem mladeži vrijeđa pravo roditelja na odgoj djece. Roditelji imaju, po nauci zdravoga razuma, svetu dužnost i pravo, da svojoj djeci omoguće da jednom mogu kao samostalni ljudi vršiti svoje životno poslanje. Djeca trebaju pomoć i rukovodstvo starijih, da mogu skladno razvijati svoje duševne i tjelesne sile. Tu pomoć – odgoj – dužni su im dati najprije oni, koji su im dali život, čiji su oni produženje i drugo "ja". To su roditelji. Zato i roditelji imaju neotuđivo pravo da vrše svoju dužnost odgoja djece. Pravo roditelja na odgoj djece je primarno i prije svakog prava države nad odgojem djece. Djeca

nisu vlasništvo države, ni naroda, nego su samostalni subjekti, nad kojima vrše primarnu odgojnu vlast roditelji. Roditelji su po samoj prirodi najsposobniji odgajatelji svoje djece, jer imaju, kao nitko drugi, sve preduvjete valjanog odgajatelja: poznavanje i razumijevanje, ljubav i povjerenje djece. Odgojna se vlast roditelja proteže ne samo na vjerski i moralni odgoj nego i na tjelesni i društveni. Zato roditeljima pripada pravo da osnivaju sami škole, i barem ako

Sloboda savjesti i vjeroispovijedanja traži da učenici koji žele i polaze vjeronauk, mogu slobodno vršiti svoje vjerske dužnosti, i da ih škola u tome ne smeta. To će se postići tako da imaju posve slobodno vrijeme i od škole nesmetano kod polaska nedjeljne službe Božje i primanja sakramenata, kako je to bilo u predratnoj Jugoslaviji.

država podiže škole, da biraju u koju će školu slati djecu. U slučaju da država osniva i podržaje škole, roditelji imaju pravo zahtijevati da nastava odgovara njihovim odgojnim načelima.

Otuda slijedi da državni monopol, kakav se kod nas uvodi, onemogućuje i osporava roditeljsku odgojnu vlast.

Pored roditelja ima i Katolička Crkva pravo i vlast odgajati svoje vjernike u vjeri i ćudoređu. To joj je pravo podijelio njezin utemeljitelj Isus Krist. Kroz vjekove su joj ga priznavale sve svjetovne države, koje su poštivale slobodu vjeroispovijedanja, te slobodu savjesti. Državna vlast, koja ne bi poštivala u načelu ili u praksi to pravo Crkve, zaslužila bi, da je se nazove nasilnom nad najsvjetlijim pravima čovjeka. Zato i nijedna moderna država, koja hoće biti u redu kulturnih država, ne želi osporavati Crkvi ovo osnovno pravo, da Crkva daje vjerski odgoj katoličkoj mladeži. Taj prvi vjerski odgoj daje kršćanskoj djeci obitelj kao zastupnik Boga i Crkve, a u školama je ona sama vrši preko svojih službenika. Ti moraju imati za vršenje svoje službe ovlaštenje od Crkve.

Kao što roditelji, isto tako ima i Crkva prirodno pravo da osniva škole, pogotovo onda, kad je u državnim školama ugrožen ili onemogućen vjerski odgoj, dotično kad je čitav odgojni smjer protivan nauci Crkve. Dakako, Crkva se u takvom slučaju prilagođuje pozitivnim državnim propisima u pogledu nastavnog plana i kvalifikacije nastavnika.“

Diktat kojim je komunistička vlast odlučila iskorijeniti katoličku tradiciju u FRJ Nadbiskup je hrabro suočio pozivajući se na načela slobode vjeroispovijedanja i slobode savjesti, koja je usvojila Savezna vlada i Vlada Federalne Hrvatske. Nažalost, zakon je pisao jedno, u praksi se nalagalo drugo. To je Nadbiskup opisao ovim riječima:

“Najprije, nije shvatljivo i nipošto nije u skladu ni sa slobodom vjeroispovijedanja niti sa slobodom savjesti činjenica, da je u ime te slobode dozvoljen vjeronauk u nižim razredima, a zabranjen u višim razredima srednjih škola u Hrvatskoj. U Beogradu je to načelo, barem do sada, pravilno shvaćeno, pa je vjeronauk dozvoljen i u višim razredima srednjih škola. Ako se vlast postavi na načelo slobode savjesti i smatra ga svetinjom pa zato ne dozvoljava, da se ikome nameće vjerska obuka, koji je ne će, kako je ta ista vlast može zabraniti onome, koji po svojoj savjesti hoće vjersku obuku u višim razredima srednjih škola. Odluka predsjedništva “ZAVNOHA“, koja u Hrvatskoj ne dozvoljava vjerske obuke u višim razredima srednjih škola je očevidno kršenje načela slobode savjesti i ne da se opravdati ničim drugim nego neprijateljstvom prema religiji uopće, dotično drugim ekskluzivističkim, recimo otvoreno, materijalističkim nazorom na svijet. Ma kakvo naziranje na svijet imali donosioci odluke o zabrani vjeronauka u višim razredima srednjih škola, oni, sa stajališta slobode savjesti, koju traže za sebe, ne bi nikako smjeli po postulatu zdravoga razuma kratiti te slobode drugima. Tu ništa ne mijenja na stvari, ako se sve odluke pretsjedništva “ZAVNOHA“ nazivlju demokratskim, pa se sve one, koji uviđaju njihovu nelogičnost, jednostavno proglasi reakcionerima, profašistima, a opravdana kritika te odluke napadom na narodnu

Na odgojnom području zadan je Katoličkoj crkvi čitav niz udaraca. Ponajprije u pitanju vjeronauka u školama. U svim je školama vjeronaučna obuka proglašena neobvezatnom, tako da se onaj koji hoće vjersku pouku mora za to prijaviti. S priznanjem i ponosom ističemo, da su katolički roditelji upravo plebiscitarno glasovali za vjeronaučnu obuku u svim školama, gdje su za to bili pitani. U godišnjim svjedodžbama u Hrvatskoj vjeronauk je stavljen na posljednje mjesto kao najmanje važan predmet iza svih vještina.

vlast. To je vrlo jednostavno i komotno. Ali je isto tako daleko od one demokracije, koja poštuje narodne tradicije i volju roditelja, kako imaju biti njihova

djeca odgajana i volju same mladeži, koja u višim razredima želi slušati vjeronauk. Da je tome tako, vidi se po primjeru Beograda. Ako je u Beogradu mogao biti dozvoljen vjeronauk u višim razredima srednjih škola, po načelu slobode savjesti, zašto to nije u Zagrebu? Zar u Zagrebu vrijedi druga logika, ili druga sloboda savjesti? Ili gdje je demokracija u ovom pitanju, u Beogradu ili u Zagrebu?"

Važnost molitve i raspela u školi

Ističući važnost odgojne uloge vjeronauka, važnost molitve, nazočnost raspela u školama, za što su se plebiscitarno izjasnili roditelji, Nadbiskup je naglasio:

"Moram upozoriti, da je vjeronauk vazda smatran eminentno odgojnim predmetom. Skroz je neispravno mišljenje, da je on nastavni predmet kao i svaki drugi. Tko tako misli, očito ne poznaje ili ne će poznavati cilja i naravi vjeronaučne obuke u školama. Ona je prvenstveno odgojna. U našim školama ostvarili smo nastavni program, koji je upravo pod tim vidom udešen, da odgovara svim savremenim zahtjevima pedagoške znanosti. S toga gledišta nipošto ne može zadovoljiti činjnica, da je vjeronauku ostavljen, kao fakultativnom predmetu, samo jedan sat na tjedan. To ni najmanje ne zadovoljava stvarne potrebe, da se može učenicima podati potrebno vjersko znanje i dovoljni moralni odgoj. Savremene potrebe vjerskoga života daleko su kompliciranije i veće, no u prijašnja mirna vremena. Zato je reduciranje vjeronauka na jedan sat tjedno stvarni nazadak a ne pedagoški napredak. To isto vrijedi možda još u većoj mjeri za osnovne škole, u kojima se i te kako gleda na odgojnu stranu kod podavanja vjerske pouke.

Moram upozoriti, da je vjeronauk vazda smatran eminentno odgojnim predmetom. Skroz je neispravno mišljenje, da je on nastavni predmet kao i svaki drugi. Tko tako misli, očito ne poznaje ili ne će poznavati cilja i naravi vjeronaučne obuke u školama. Ona je prvenstveno odgojna.

Sa slobodom vjeroispovijedanja i savjesti ne može se složiti ni praksa, koju provodi Ministarstvo prosvjete u Hrvatskoj, kada usmenim putem zabranjuje svaku molitvu u školi, i kada ne dozvoljava raspela u školama. Hrvatski je narod kršćanski katolički i njemu pripada pravo, da u svojim narodnim školama, u duhu svojih vjekovnih tradicija, imade raspelo u školi. Taj je zahtjev jasno uključen u plebiscitarnim izjavama roditelja, da im djeca polaze vjeronauk. Prema tome su i vlasti, koje se zovu narodnima, dužne poštivati tu volju roditelja i ostaviti križ u školama, koje su u čisto ili pretežno kršćanskim krajevima.

Sloboda savjesti i vjeroispovijedanja traži da učenici koji žele i polaze vjeronauk, mogu slobodno vršiti svoje vjerske dužnosti, i da ih škola u tome ne smeta. To će se postići tako da imaju posve slobodno vrijeme i od škole nesmetano kod polaska nedjeljne službe Božje i primanja sakramenata, kako je to bilo u predratnoj Jugoslaviji. Ako školska mladež može iz daleko neznatnijih razloga dobiti slobodu izbivanja od škole, onda je iz pedagoških razloga više nego opravdano, da ima slobodno vrijeme za vršenje svoga vjeroispovijedanja."

Odluke državnih vlasti na štetu vjeronauka

Budući da vlast nije prihvaćala Nadbiskupove sugestije, on je taj problem razmatrao s drugim biskupima na Biskupskoj konferenciji i 20. rujna 1945. vjernicima uputio sljedeće upozorenje:

"Na odgojnom području zadan je Katoličkoj crkvi čitav niz udaraca. Ponajprije u pitanju vjeronauka u školama. U svim je školama vjeronaučna obuka proglašena neobvezatnom, tako da se onaj koji hoće vjersku pouku mora za to prijaviti. S priznanjem i ponosom ističemo, da su katolički roditelji upravo plebiscitarno glasovali za vjeronaučnu obuku u svim školama, gdje su za to bili pitani. U godišnjim svjedodžbama u Hrvatskoj vjeronauk je stavljen na posljednje mjesto kao najmanje važan predmet iza svih vještina. Osim toga je u svim školama, osnovnim i srednjim, vjerska obuka skraćena od dva sata tjedno na jedan sat, a to je u današnja vremena, kada su potrebe vjerskoga odgoja povećane, osjetljiv nazadak koji znači kočenje vjerske slobode pa i samih mogućnosti vjerskoga odgoja. U višim razredima srednjih škola u Hrvatskoj vjerska je pouka sasvim ukinuta. Taj se postupak obrazložio načelom slobode savjesti. Ne može se međutim shvatiti, zašto su vlasti u Hrvatskoj tako postupile. One su sasvim nejednako primijenile načelo slobode savjesti u nižim te višim razredima srednjih škola. Sloboda savjesti treba da jednako vrijedi u nižim kao i u višim razredima srednjih škola, jer inače se događa, kao u

ovom slučaju, da je mlađim učenicima nižih razreda srednjih škola ili njihovim roditeljima dana sloboda odluke za vjeronauk, a oduzeta je učenicima viših razreda, a oni s osamnaest godina već imaju i izborno pravo, a nemaju pravo slobode savjesti u pitanju vjerskog izbora vjeronaučne obuke, jer je ona pravo u ime slobode savjesti oduzeta.

Mislimo, da će biti dobro, ako vas ovom prilikom upozorimo da o dobrovoljnom pohađanju vjeronauka imaju odlučivati ne samo djeca ili đaci – priznavati takvu slobodu nedorasloj djeci, koja jedva počinju misliti bilo bi i smiješno i ludo – nego i njihovi roditelji. Tako naime izričito naređuje nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije, povjereništvo za prosvjetu br. 83, Beograd, februara 1945. Protivna praksa nekih učitelja i nastavnika koji samoj djeci prepuštaju slobodu odlučivanja, hoće li slušati vjeronauk ili ne, protivi se dakle jasnoj odredbi zakona."

Državna vlast protiv volje roditelja

Važno je uočiti, kako je bezbožna vlast svim silama uznastojala isključiti katolike i kršćane iz javnoga života i onemogućiti im zakonom zajamčena prava kršćanskoga odgajanja djece. Premda pod sustavnim nadzorom i onemogućen u slobodnom kretanju izvan Zagreba i Nadbiskupskog dvora, Nadbiskup je, premda svjestan da mu se montira politički sudski proces, odlučio braniti prava kršćanskih roditelja i Katoličke crkve na vjerski odgoj. U okružnici potpisanoj 3. svibnja 1946. on je još jednom potaknuo roditelje na potrebu vjerskoga odgoja njihove djece u školama:

"*Katolički roditelji!*

Poznato vam je, da se u našim školama sve više i više ograničuje vjeronaučna obuka, makar ogromna većina roditelja i mladeži uporno traži vjersku pouku u školama.

Prema tome sva težina vjerskog uzgoja vaše djece leži upravo na vama, koji ste im dali život. Vaši će župnici u crkvi učiniti, što se učiniti može, ali i vi morate sa svoje strane učiniti sve, da vaša djeca i u ovim prilikama budu temeljito poučena u istinama svete vjere i da savjesno vrše svoje vjerske dužnosti. Sveto Pismo naglašuje ovu vašu dužnost govoreći: "Imaš li sinova, odgoji ih i drži ih u stegi od mladosti" (Sir 7, 23). A slično i sveti Pavao apostol, naglašujući dužnosti djece prema roditeljima, naglasuje ujedno i dužnost roditelja prema djeci: "Djeco! Pokoravajte se svojim roditeljima u Gospodinu, jer je ovo pravedno. Poštuj oca svojega i mater; ovo je prva zapovijed s obećanjem, da ti dobro bude i da živiš dugo na zemlji. I očevi! Ne razdražujte djece svoje, nego ih odgajajte u nauci i opomeni Gospodnjoj" (Ef 6, 1-4).

Od ove vaše roditeljske dužnosti nitko vas ne može osloboditi, a još manje smije tko sprječavati vaše roditeljsko pravo na vjerski uzgoj vaše djece.

Katolički roditelji! Shvatite najozbiljnije ovu vašu dužnost! Nema pred Bogom zaslužnije stvari, za vas same utješnije, a za domovinu i čitavo ljudsko društvo važnije stvari, nego li svoju djecu uzgojiti u strahu Božjem i u zakonu Gospodnjem. "Blago onima, koji istražuju naredbe Njegove, i svim srcem traže ih!" (Ps 118, 2). Blago i vama svima, katolički roditelji, ako ovu svoju najvažniju zadaću pravo shvatite i svim silama u život provedete!

U Zagrebu, dne 3. svibnja 1946.

Alojzije, v. r.
nadbiskup"

Članovi Molitvene zajednice bl. A. Stepinca iz župe Travno u Zagrebu pohodili su grob Blaženikovih roditelja na krašićkom groblju i slavili svetu misu u župnoj crkvi, 25. lipnja 2009.

Imajući u svijesti ove Blaženikove zahtjeve, tvrdnje i poticaje, moramo i mi danas znati i htjeti braniti svoja vjernička prava, ali i vršiti kršćanske dužnosti u svemu što se odnosi na intelektualni, ljudski i vjerski odgoj djece i mladih danas.

dr. sc. Juraj Batelja, postulator

Kronika

Nova župa bl. Alojzija Stepinca u Slavonskom Brodu

Odredbom Nadbiskupskoga ordinarijata u Đakovu od 10. srpnja 2009. godine utemeljena je nova, dvanaesta, župa u Slavonskome Brodu. Nova župa obuhvaća najveće brodsko naselje "Andrija Hebrang" te pripadajuće ulice: Ulicu Ivana Fajerbacha, Osječku ulicu do pruge, Ulicu Dragutina Račkog i Ulicu Vladimira Gortana. Novim župnikom imenovan je vlč. Tomislav Ćurić, a na službu je stupio u nedjelju 23. kolovoza.

Zaštitnikom nove župe i crkve, koju će trebati graditi, postavljen je blaženi Alojzije Stepinac, biskup i mučenik, kojemu se vjernici ovoga dijela Slavonskoga Broda rado utječu i mole. Grad Slavonski Brod darovao je u svibnju ove godine i zemljište za buduću crkvu i župne prostore.

Vlč. Tomislav Ćurić, prvi župnik novoutemeljene župe bl. Alojzija Stepinca u Slavonskom Brodu, započeo je svoj rad krštenjem novih članova buduće vjerničke zajednice, 23. kolovoza 2009.

Nagradni izlet u Krašić

Gimnazijalci 1. c razreda Nadbiskupske klasične gimnazije iz Zagreba odabrali su Blaženikovo mjesto Krašić kao nagradni izlet za osvojeno 3. mjesto na školskome natjecanju.

U utorak 19. svibnja nas 25 učenika i učenica s razrednicom Marinom Čubrić, vlč. Danijelom Engelmanom, odgajateljem sjemeništaraca, i s prof. Mladenom Martinovićem uputilo se u Krašić sa željom da bolje upoznamo život bl. Alojzija Stepinca.

Skupina mladih iz Kanade izvodi pokraj kipa bl. Stepinca u Krašiću prigodni program

Putovanje započeto molitvom, nastavilo se u ugodnoj i veseloj atmosferi. Stigavši u Krašić, prvo smo posjetili župni dvor u kojemu je Blaženik proživio svoje posljednje dane. U njegovoj sobi mogli smo razmišljati o njegovu životu i svećeništvu, ali ponajprije o njegovoj velikoj žrtvi. Najviše nas se dojmila slika Majke Božje koja još i danas visi iznad njegova kreveta. Čuli smo da mu je ta slika puno značila jer se ispod nje rodio, a naslijedio ju je od majke. Kroz cijelu kuću provela nas je s. Mirjam pričajući o Kardinalovu životu u sužanjstvu.

Poslije razgleda kuće krenuli smo u crkvu. Naši sjemeništarci i njihov odgojitelj vlč. Engelman vodili su nas kroz Riječ Božju.

Nakon misnoga slavlja uputili smo se na imanje obitelji Torbar koja nas je srdačno primila i ugostila. Ljepota prirode krašićkoga kraja lijepo je zaokružila naš izlet.

Želimo zahvaliti razrednici i odgajatelju na izletu koji nas je duhovno ojačao, obitelji Torbar koja nas je i tjelesno okrijepila te s. Mirjam i župniku Dragutinu Kučanu koji su nas srdačno primili i upoznali s Blaženikovim životom.

Petra Matić i Buga Marija Šimić

1

2

3

Nova župna crkva bl. Alojzija Stepinca u Srimi

Šibenski biskup Ante Ivas utemeljio je u Srimi, nedaleko od Šibenika, 13. listopada 2002. godine župu bl. Alojzija Stepinca, a u nedjelju 24. svibnja 2009. posvetio je njemu u čast i novosagrađenu župnu crkvu. Župnik Anto Pavlović zahvalio je župljanima koju su novu župu željeli i tražili te svima onima koji su pridonijeli izgradnji crkve u Srimi. Crkvu je projektirao arhitekt Zdravko Živković, a zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić darovao je relikvije bl. Alojzija Stepinca koje su postavljene u oltar crkve.

Biskup Ivas u homiliji je poručio da se Crkva ne može Crkvom zvati bez žive zajednice Božjega naroda. Ukazao je na važnost župne zajednice u pastoralu. Upozorio je kako krivo može biti tražiti Gospodina na nekim drugim mjestima, a ne vidjeti ga u svojoj župnoj crkvi. Ima nekih kršćana koji ne znaju gdje je njihov oltar. U crkvi je važno znati za oltar svoje temeljne zajednice, župe i biskupije, jer Crkva nije samo duhovna zajednica, nego živi i djeluje na određenom prostoru i okolnostima, naglasio je biskup Ivas, koji je vjernicima Srime poručio kako je teško prepoznati Crkvu u župi bez živoga i aktivnoga Caritasa, ljubavi koja se na djelu vidi i pokazuje kako je samo 16 godina nakon pogubljenja domoljuba Zrinskog i Frankopana Hrvatski sabor 1687. g. izabrao sv. Josipa za zaštitnika hrvatskog kraljevstva, dok su ga hrvatski biskupi 1987. godine proglasili zaštitnikom doma i domovine, a prošle godine i glavnim zaštitnikom Hrvatske.

1. Novosagrađena župna crkva bl. Alojzija Stepinca u Srimi
2. Unos moći bl. Alojzija, koje će biti ugrađene u njezin glavni oltar
3. Župnik Anto Pavlović predaje biskupu Ivasu ključeve nove crkve s molbom da je posveti

Govoreći o blaženom Alojziju Stepincu, biskup Ivas je istaknuo kako je on vjerovao da je Crkva dio identiteta hrvatskoga naroda i da se svim silama trudio pomoći svome narodu da se uzda u Gospodina i onda kada je bio izložen bezbožničkim ideologijama fašizma i komunizma.

Važna je ova crkva u našoj biskupiji jer nam je važna mučenikova nazočnost u časnim relikvijama, poručio je biskup Ivas i sve potaknuo na molitvu bl. Stepincu da kao Crkva budemo zauzeti za Božje dobro i Božje vrjednote u javnom i privatnom životu, jer su kršćani odgovorni za dušu hrvatskoga naroda. Važno nam je slijediti bl. Stepinca i druge hrvatske mučenike i ustrajati u dosljednosti. Neka poruka ove crkve bude da nam je danas važno "uzdati se u Gospodina", zaključio je biskup Ivas.

Nikola KEKIĆ, novi biskup Križevačke biskupije

Mons. Nikola Nino Kekić, novoposvećeni vladika križevački, 4. srpnja 2009.

Papa Benedikt XVI. imenovao je 25. svibnja 2009. godine, nakon ostavke mons. Slavomira Miklovša, prečasnog Nikolu Kekića novim biskupom grkokatoličke Križevačke biskupije (za vjernike bizantsko-slavenskoga obreda). Prečasni Kekić bio je župnik konkatedrale sv. Ćirila i Metoda.

Mons. Nikola N. Kekić rođen je 18. siječnja 1943. u selu Stari Grad u Žumberku od roditelja Nikole i Anđe, rođ. Smičiklas. Po nacionalnosti je Hrvat. Nakon završetka studija u Rimu križevački vladika Gabrijel Bukatko rukopoložio ga je za svećenika 1. studenoga 1970. u župi sv. Petra i Pavla u Sošicama u Žumberku. Kao pitomac Papinskoga hrvatskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu pohađao je poslijediplomski studij crkvene povijesti na Papinskom orijentalnom institutu gdje je postigao stupanj magistra.

Upravljao je grkokatoličkim župama u Mrzlom Polju, Pribiću, Pećnu, a bio je i upravitelj Grkokatoličkog vjerskog centra u Karlovcu. U listopadu 1984. imenovan je vicerektorom Grkokatoličkoga sjemeništa, a od 1. srpnja 1990. rektorom. U prosincu 1984. dobio je dekret za upravitelja zagrebačke župe sv. Ćirila i Metoda. Od 1. prosinca 1988. do danas obnaša službu dekana Katedralnog dekanata Križevačke eparhije. Godinama je vršio službu arhivara Križevačke eparhije, a od 1999. uređivao je *Žumberački krijes*, godišnjak za Hrvate Žumberčane diljem Hrvatske i inozemstva, gdje je objavio brojne članke iz povijesti Križevačke eparhije i Žumberka. Od rujna 1998. godine na Radiju Marija vodi emisiju "Iz baštine grkokatolika", a organizator je svih radijskih i televizijskih prijenosa liturgija iz grkokatoličkih crkava.

Križevačka biskupija okuplja grkokatolike na cijelome području Hrvatske, Slovenije te Bosne i Hercegovine. Grkokatolička crkva ili Crkva istočnoslavenskog obreda Crkva je vlastitoga prava (*sui iuris*) koja se u bogoslužju služi bizantskim obredom i grčkim, staroslavenskim ili narodnim jezikom. U punom je zajedništvu s Rimskom crkvom te priznaje Papu za svoga vrhovnoga poglavara. Od godine 1852. u sastavu je Zagrebačke metropolije, a rezidencija i stolna crkva grkokatoličkih biskupa nalazi se u Križevcima, po kojima i nosi ime.

Vjernici koji na Blaženikov zagovor budu uslišani – zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje ili koju osobitu milost – neka opis uslišanja i cjelovitu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

dr. Juraj Batelja, postulator
Kaptol 18, p. p. 949
10001 ZAGREB

Hvala vam što čitate i drugima omogućujete primati Glasnik 'Blaženi Alojzije Stepinac'. Ako na vrijeme podmirite svoje obveze prema Glasniku, on će moći redovito izlaziti i biti vjesnik Blaženikovih vrlina, kojima ga je Bog proslavio za dobro svoje Crkve i hrvatskoga naroda. Glasnik može svaki čitatelj i svjedok obogatiti svojim dopisom i uspomenama na kardinala Stepinca ili fotografijom iz njegova života. Ako ste bili dionikom koje svečanosti priređene u njegov spomen, izvijestite o tome putem Glasnika sve prijatelje i štovatelje kard. Stepinca.

Na putu proglašenja blaženom

S. Žarka Ivasić – žrtva milosrdničkoga zvanja

Katolička crkva ne prestaje oživljavati poziv pape Ivana Pavla II. na popisivanje kršćanskih mučenika (v. Ivan Pavao II., Nadolaskom trećeg tisućljeća, 41.), odnosno ne samo popisivanje već uočavanje njihovih života kao uzornih svjedoka koji bi našemu vremenu mogli dati jasne smjernice za korjenit kršćanski život. Mučenika, pravednika, sveca stvara cjelina života. I padovi, i uzdizanja. I slabosti i jakosti. Neprestan pogled prema Kristovu križu, koji mijenja i čini čovjekov hod drugačijim. Svetost se događa na putu. Putu vjere od rođenja za zemlju do rođenja za nebo. Predstavljamo javnosti lik i djelo s. Žarke Ivasić, mučenice komunističkog progona Crkve nakon 2. svjetskog rata.

Put sestre Žarke Ivasić, milosrdnice, bio je put malenosti, poniznosti, služenja. Bila je, zapisano je, "vjerna u malom, pa nije posrnula ni u najtežem času života" (*Ljiljan bašča,* 1946., str. 18.) u onom trenutku kad je Gospodin od nje zatražio svjedočanstvo ljubavi do kraja, do polaganja vlastitog života za Krista.

Sestre milosrdnice svetoga Vinka Paulskoga i grad Gospić, uz spomen mučenika Ivana Nepomuka, suzaštitnika grada Gospića, na dan 16. svibnja spominju i svjedočku smrt sestre Žarke Ivasić, koja je svojim životom i smrću bila ugrađena u križni put naše hrvatske domovine i Crkve u Drugom svjetskom ratu i poraću. Uz Gospić, mjesto njezine osude i smrti, sestre Žarke posebno se spominje i Krašić, njezino rodno mjesto, a i Otočac, mjesto ratnoga događaja koji će biti povod njezina stradanja. Sestra Žarka, krsnim imenom Julijana, rođena je 18. studenog 1908. u Krašiću, od roditelja Roka i Marije, r. Penić-Ivanko, vrlo zauzetih i uzornih vjernika, osoba jasnog katoličkog i hrvatskog identiteta. Krstio ju je župnik Stjepan Huzek dana 19. studenog u staroj krašićkoj župnoj crkvi Presvetoga Trojstva. Župnikova duhovnost, gorljivo pronošenje ideja Hrvatskoga katoličkog pokreta, oživljavanje vjere i domoljublja, bit će temelj vjerske obnove župe. On je zacijelo u mnogome utjecao i na rast Julijanine vjere. Od svoje najranije mladosti Julijanu je vodila pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, koja je sazrijevala u krašićkoj Marijinoj kongregaciji. Intenzivan vjerski život župe i svjedočki kršćanski život njezinih roditelja urodili su Julijaninim milosrdničkim zvanjem, ali i zvanjem njezinih dviju sestara: Terezije, s. Hildeberte (otišla u samostan sestara milosrdnica u Zagrebu 1925.) i Katarine, s. Felicitas (otišla u samostan sestara milosrdnica u Zagrebu 1935.) Sestra Žarka u samostan sestara milosrdnica u Zagrebu dolazi u studenom 1931. godine. Te iste godine 19. srpnja u Krašiću bila je sudionicom mlade mise bl. Alojzija Stepinca. Ulaskom u novicijat godine 1932. Julijana dobiva novo, redovničko ime: sestra Žarka. Prve zavjete u Družbi polaže godine 1933., a doživotne 1936.

U Družbu sestara milosrdnica dovodi je ideal služenja Bogu i čovjeku u duhu svetoga Vinka Paulskoga. Posebnost sestara milosrdnica, karizme svetog Vinka Paulskoga, bili su bolesnici – zdrav-

stvena karizma (uz odgojno-prosvjetnu i karitativnu karizmu). Stoga će redovnički put sestre Žarke od samih njegovih početaka obilježiti blizina trpećim udovima Isusa Krista – bolesnicima. Nakon položenih prvih zavjeta godine 1933. s. Žarka odlazi u Gračac. Ondje ju je čekalo ponizno poslanje pralje u bolničkoj praonici rublja. Ona "svoju dužnost vrši točno i savjesno, kako se dolikuje u službi Velikoga Kralja. Spretna je, sposobna i okretna kod svakoga posla" (*Ljiljan bašča*, 1946., str. 18.). Ovo razdoblje bilo je okrunjeno polaganjem doživotnih zavjeta u Zagrebu godine 1936. Vidjevši njezin dar služenja bolesnicima, Družba je šalje na daljnju poduku u zajednice sestara u banovinskim bolnicama u Banjoj Luci (1936.) i Petrinji (1937.). U tim bolnicama stječe potrebnu praksu koju je zahtijevalo pohađanje Družbine Škole za sestre bolničarke u Zagrebu, koju sestra Žarka upisuje u rujnu godine 1938.

Po završetku bolničke škole, u rujnu 1939. godine, neposredno prije početka Drugog svjetskog rata, sestra Žarka dolazi u Banovinsku bolnicu u Otočcu koja će, kao i grad, tijekom rata biti poprište smjenjivanja različitih vojski. U travnju 1943. u Otočac (nakon Talijana) ulaze partizani i ondje ostaju do siječnja 1944. Devet mjeseci partizanske "ratne prijestolnice" u Otočcu bili su bremeniti iskušenjima za skupinu sestara milosrdnica koje su ondje vršile svoje poslanje služenja bolesnicima (uz s. Žarku u bolnici djeluju i s. Verena Fostač, s. Eutihija Novak, s. Hubertina Džimbeg i Lucija [s. Celestija] Radošević). Ti će mjeseci biti odlučujući za daljnji tijek njihova života, napose s. Žarke, jer je njihova dužnost nepristrane brige za sve ranjenike, bila povodom optužbi partizanskih vlasti u ratno vrijeme, a napose nakon rata. Do komunističke osude i smrti po završetku rata sestru Žarku će dovesti događaj koji se odigrao u noći s 13. na 14. rujna 1943., kada je ustaška bojna napala (u ono vrijeme) partizanski Otočac, uništila partizanski ratni plijen (zadobiven nakon kapitulacije Italije), u bolnici ubila ranjenike i odvela pet sestara milosrdnica prema Gospiću. Iz Gospića sestre dolaze u Zagreb, a sestra Žarka nastavlja svoj milosrdnički apostolat najprije u bolnici u Vrapču te od ožujka 1944. u Osijeku, gdje nastavlja biti ono što jest, prema sestrama i bolesnicima "jednostavna, uslužna, ponizna (...) mirna, raspoložena, točna i dobra redovnica" (svjedočanstvo s. Minervine Račić).

U razdoblju poslije Drugoga svjetskoga rata sestru Žarku optužuju i okrivljuju. Njezina krivnja bila je dio obračuna komunista s vjerom, s Crkvom, s Družbom sestara milosrdnica, i sestri Žarki (dakle, Crkvi) pokušavalo se nametnuti suprotno od onoga što je ona po svojoj savjesti činila, onoga gdje je bila njezina duhovna snaga – ljubavi prema svakome čovjeku, posebno prema bolesnima i ranjenima. Činjenica je da iz jedine sačuvane dokumentacije o procesu protiv sestre Žarke (budući da je drugačija dokumentacija morala biti uništena i sakrivena), u spisima Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača (građa Hrvatskog državnog arhiva), i spisima Okružnog suda u Gospiću (građa Državnog arhiva u Gospiću) dobivamo sliku redovnice-zločinke. To je jednostrana slika, napravljena kao dio opće propagande protiv Crkve. No, s druge strane postoje svjedoci koji su sačuvali predaju koja će komunističkoj slici suprotstaviti sliku osobe mirne savjesti, do kraja predane Bogu u ljubavi prema čovjeku.

Gospić se i sada dobro sjeća travnja 1945., završetka rata, dolaska partizanske-komunističke vlasti, naređenja da se poubijaju svi muškarci od 17 do 65 godina starosti (koje nije izvršeno), strijeljanja i likvidacija, krvavih noći, skrivanja poubijanih žrtava u premnoge masovne grobnice. Spaljene su i uništene brojne ličke župe, a odmah po završetku rata u Gospiću su pobijeni svećenici Vladimir Kargačin, Fran Binički, Dragutin Kukalj. Završetak rata sestra Žarka dočekuje u Osječkoj bolnici, gdje će biti uhićena 14. kolovoza 1945. godine. Optužnica je podignuta 28. siječnja 1946. na temelju triju saslušanja: u Osijeku, u Gospiću i u Zagrebu. Potpisuje ju Marko Vujnović, javni tužilac Like. Javno suđenje održano je u Gospiću 7. veljače 1946. Sestra Žarka je u unaprijed definiranoj optužnici optužena za davanje podrške ustaško-okupacijskoj vlasti te za nastavak "protunarodnog rada" nakon završetka rata. U obrazloženju optužnice naglašeno je da sestre milosrdnice (posebno sestra Žarka) nisu vršile svoj poziv – njegujući nemilosrdno (i s mržnjom) partizanske ranjenike, a dajući prednost ustaškim. Suđenju je prethodila dobro poznata okrutnost službenika Ozne, ali ispitivanja i prijetnje, koje su prethodile suđenju, nisu donijele onaj rezultat koji su komunisti očekivali. Sestra Žarka nije priznala ništa, a na suđenju se (kao i ostale sestre) branila sama jer u njezinu korist nitko nije svjedočio.

Iz vremena gospićkoga uzništva, svjedoči s. Hubertina Džimbeg, očitovalo se "svjedočanstvo savjesti" (2 Kor 1, 12) sestre Žarke. Ni u najtežim okol-

nostima nije je napuštao sklad osobnosti, mir, pravednost, postojanost, požrtvovnost, ljubav prema svakom čovjeku – pa i onima koji su je mučili. Za njih je molila. Sestra Žarka je bila svjesna da će je komunisti ubiti, oni su joj to (tijekom saslušanja) neprestano govorili i time se prijetili želeći je slomiti u njezinim stavovima. No, ona je bila postojana u svojim stavovima, nije popuštala ni pred kakvom napasti izdaje Boga ili Domovine, nije se zbog lažnih obećanja odrekla Crkve i svoga redovničkoga poziva. Svoju Domovinu, čuvši da ju komunisti traže, nije željela napustiti jer je bila svjesna svoje nevinosti. Sestri Zebedeji Pišćević (koja ju je uspjela vidjeti u Gospiću) s. Žarka je rekla: "Nisam kriva, dragi Bog mi je svjedok. Časna majka mi je ponudila da idem preko granice, ali nisam prihvatila, jer nisam ništa kriva. Neka me ubiju, ali nisam kriva."

Presuda sestri Žarki bila je kazna vješanjem (ostale sestre bile su osuđene na kaznu strijeljanjem). Slijedile su žalbe Družbinog advokata dr. Željka Farkaša i kazna sestre Žarke bila je, odlukom Prezidijuma Narodne Skupštine FNRJ, preimenovana u strijeljanje (ostale sestre bile su osuđene na 20 godina zatvora s prisilnim radom). Dokumenti navode posljednju želju s. Žarke: "Osuđenik izrazuje želju da ju posjeti svećenik i jedna od bolničkih časnih sestara." A svjedoci iskazuju: "Ona je imala dar mučeništva", navodi s. Hubertina Džimbeg, "u nevolji se vidi kakav je tko – pa i kakva je bila sestra Žarka. Ona, kad je vidjela da će biti strijeljana, rekla je 'Evo, drage volje umirem, nevina sam i ne ću odgovarati za ono za što me optužuju.'" Posljednju noć sestra Žarka provodi u samici. Ona moli, pjeva pjesme Bogu (kako navodi svjedočanstvo zatvorenika Pavla Milkovića) i tako hrabri i druge zatvorenike. Pjesmu i molitvu, kao izraz vjere i nade, kao i posljednje riječi: "Nisam kriva!" koje je sestra Žarka izrekla hodeći prema stratištu čut će stanovnici Gospića (o čemu svjedoče svećenici Alojzije Kukec i Mate Pavlić) i prenositi ih u godinama prisilne šutnje koje će slijediti. Sestra Žarka strijeljana je 16. svibnja 1946. u ranim jutarnjim satima. Unatoč zabranama bila je pokopana, a njezin grob uređivali su i pohodili (unatoč svim zabranama) stanovnici Gospića, oni koji su znali za njezinu nevinost i način na koji je završio njezin život. Uvjerenje je sestara milosrdnica (u vremenu nakon njezine smrti i danas) da je sestra Žarka "pala kao žrtva svog milosrdničkog zvanja u službi bolesnika i ranjenika" (*Ljiljan bašča*, 1946., str. 18.).

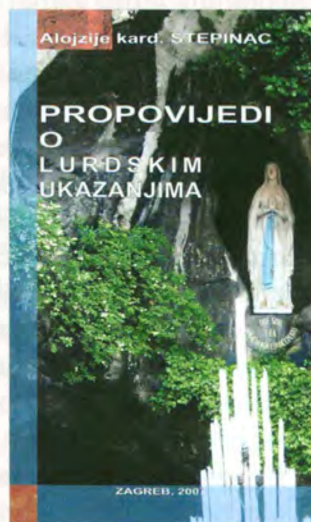
Riječ koja se toliko puta ponavlja, a gotovo je jedina zabilježena kao njezina jest: "Nisam kriva." "Nisam kriva, ali umirem rado", izgovorila je u zatočeništvu, tijekom uzničkoga hoda prema stratištu. Izgovorili su je i drugi o njoj, liječnici s kojima je radila, vrhovna poglavarica Družbe (časna majka M. Angela Šustek). Komunistička optužba – klanje i prokazivanje – bila je preteška. Izrečena kazna – vješanje, strijeljanje – bila je prevelika i sramotna, jer biti tako pogubljen značilo je biti neprijatelj naroda. Isus Krist je ubijen sramotnom smrću na križu, kao zločinac, za spas svijeta – ljubeći svakoga čovjeka. Nema drugoga puta za Kristove svjedoke nego nasljedovati Učitelja do konca. Nema drugoga puta ni za nas.

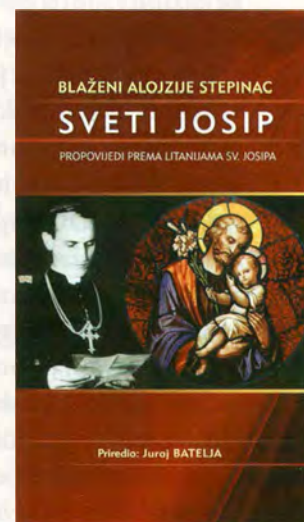
s. Veronika Popić

Nova izdanja

U nizu Mala knjižnica Postulature blaženoga Alojzija Stepinca: Propovijedi iz sužanjstva objavljene su do sada tri knjige propovijedi bl. Alojzija Stepinca koje je on sastavo kao sužanj u Lepoglavi:

- Alojzije kard. STEPINAC, *Propovijedi o lurdskim ukazanjima;* pozdravno slovo: mons. Juraj Jezerinac, vojni ordinarij; priredio te uvodnim slovom i bilješkama popratio dr. J. Batelja, izdavač: Postulatura bl. Alojzija Stepinca i Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj; (50 kn + poštarina)

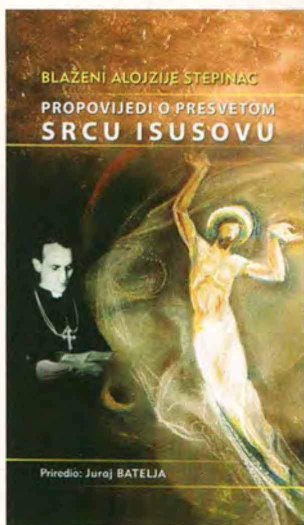

Obavijest čitateljima *Glasnika*

Donosimo popis knjiga koje je o blaženom Alojziju Stepincu objavila Postulatura za njegovo proglašenje blaženim i svetim, a svaki ih čitatelj Glasnika može naručiti na adresi Postulature: Kaptol 18, pp 949, 10001 Zagreb:

- BARBOUR, H. Ch. i BATELJA, J., **Svjetlo na putu života**, popravljeno i prošireno izdanje (2007.) službenoga duhovnog životopisa kardinala Alojzija Stepinca, nadbiskupa zagrebačkoga, mučenika, uz njegovo proglašenje blaženim (1998.) /50 kn + poštarina/
- BATELJA, J., **Najljepše Mariji. Misli blagopokojnog kardinala-nadbiskupa Alojzija Stepinca o štovanju Majke Božje**, Zagreb, 1990. (30 kn + poštarina)
- **Sluga Božji Alojzije Stepinac** (kratki ilustrirani životopis), Zagreb, 1995. (30 kn + poštarina)
- ALOJZIJE KARDINAL STEPINAC, nadbiskup zagrebački, **Propovijedi, govori, poruke (1941.-1946.)**. Uvod napisali dr. J. BATELJA i dr. C. TOMIĆ, Zagreb, 1996. (80 kn + poštarina)
- ALOJZIJE-VIKTOR STEPINAC, **Pisma iz sužanjstva (1951.-1960.)**, (predgovor: mons. J. BOZANIĆ, nadbiskup zagrebački; uvod, bilješke i predmetno kazalo napisao i sastavio dr. J. BATELJA), Zagreb, 1998. (100 kn + poštarina)
- ALOJZIJE STEPINAC, nadbiskup zagrebački, **Propovijedi, govori, poruke (1934.-1940.)** Priredio i predgovor napisao: dr. Juraj BATELJA; proslov: dr. Ante MATELJAN, Zagreb, 2000. (100 kn + poštarina)
- BATELJA, J., **Euharistijska evangelizacija nadbiskupa Alojzija Stepinca**, izd. Postulatura za proglašenje svetim blaženoga Alojzija Stepinca i Glas Koncila, Zagreb, 2006. (180 kn + poštarina)
- VRANEKOVIĆ, J., **Dnevnik (1. dio), Bilješke o životu i djelovanju u Krašiću zatočenog nadbiskupa zagrebačkoga i kardinala Alojzija Stepinca.** Pozdravno slovo za knjigu napisao je zagrebački nadbiskup i kardinal Josip Bozanić, a uvodne misli i bilješke dr. Juraj Batelja. Pogovor je sastavio fra Bonaventura Duda, a ilustracije su iz arhiva Postulature (100 kn + poštarina)
- BATELJA J., *Blaženi Alojzije Stepinac i grad Jastrebarsko. Euharistijski kongres 1939. i pohod ratnoj siročadi 1943.*, Zagreb, 2008., (30 kn + poštarina).
- BATELJA J., *Blaženi Alojzije Stepinac i grad Varaždin*, Zagreb, 2008., (50 kn + poštarina)
- ALOJZIJE KARD. STEPINAC, **Propovijedi o lurdskim ukazanjima** (priredio te uvodnim slovom i bilješkama popratio dr. J. Batelja), pozdravno slovo: mons. Juraj Jezerinac, vojni ordinarij; izdavač: Postulatura bl. Alojzija Stepinca i Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj; (50 kn + poštarina)
- ALOJZIJE KARD. STEPINAC, **Propovijedi bl. A. Stepinca o sv. Josipu**, *Mala knjižnica Postulature blaženoga Alojzija Stepinca: Propovijedi iz sužanjstva*, sv. 2.; uvodne misli, bilješke, biblijska kazala i kazalo imena sastavio J. BATELJA. (Cijena 50 kn + poštarina)

- Alojzije kard. STEPINAC, *Propovijedi bl. A. Stepinca o sv. Josipu,* Mala knjižnica Postulature blaženoga Alojzija Stepinca: Propovijedi iz sužanjstva, sv. 2.; pozdravna riječ: Kard. Tomáš Špidlik; uvodne misli, bilješke, biblijska kazala i kazalo imena sastavio J. Batelja; izdavač: Postulatura bl. Alojzija Stepinca, Zagreb, 2009. (50 kn + poštarina)
- Alojzije kard. STEPINAC, *Propovijedi o Presvetom Srcu Isusovu;* proslov: mons. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački; priredio te uvodnim slovom i bilješkama popratio dr. J. Batelja; izdavač: Postulatura bl. Alojzija Stepinca, Zagreb, 2009. (50 kn + poštarina)

Još tijekom ove jeseni bit će objavljena zbirka od 686 dokumenata nadbiskupa Stepinca i svjedočanstava o njegovu spašavanju ugroženih ljudi, koji su bili žrtve represivnih režima, žrtve gladi i vremenskih nepogoda, stradalnici i žrtve rata. Među njima je velik broj Hrvata, Poljaka, Roma, Slovenaca, Srba, Židova, ustaša, komunista ("crvenih"), muslimana i drugih. Dokumenti i svjedočanstva obuhvaćaju razdoblje od 1933. do 1998.
Ova zbirka dokumenata sadrži tri sveska, u svemu preko 1500 stranica.

Vranekovićev dnevnik

Nastavljamo objavljivati izabrana poglavlja dnevnika vlč. Josipa Vranekovića, u kojima je on opisao život i stradanja blaženoga Alojzija Stepinca na izdržavanju kazne u Krašiću od 5. prosinca 1951. do mučeničke smrti 10. veljače 1960.

Ispričavamo se čitateljima što je u prošlom broju *Glasnika* zabunom nakon datuma 18. XII. 1953. unesen dio Vranekovićeva Dnevnika s nadnevkom 17. X. 1955.!

Liječnici odlaze, bolesnik nastavlja svoj put križa; snimljeno u Krašiću 1. lipnja 1953.; nakon pozdrava s prof. dr. Dinkom Sučićem, Kardinal će pozdraviti prof. dr. Antuna Šercera i prof. dr. Danka Riesnera

19. XII. 1953.

Danas se Eminencija prvi put kupao u novoj našoj kupaonici. Zadovoljan je... "Da slučajno naglo otiđem ili umrem, da se ne bi možda tko sjetio, pa demontirao kupaonu. Kako sada stoji, tako neka to i ostane!"

***

Šećemo danas, makar je malo i blato. Pas nas redovito prati. Mnogo ga razveseljuje ta mala životinja. Daje mu i bombone... "Pa zašto mu ne bih dao? On me razveseljuje, pa mu moram nešto priuštiti!"

20. XII. 1953.

Danas sam svirao kod poldanjice. Preč. Šimečki asistira kod Eminencijine mise. Kod objeda reče Eminencija: "Boli me ovakvo držanje mojih zamjenika u Zagrebu. Kako je Nežić odlučno nastupio i nijedan iz Istre nije 12. XI. bio u Zagrebu. Pavlišić isto tako! Prvom zgodom, kad se vrate iz vojske, poslat ću im opširno pismo-čestitku. I *L'Osservatore Romano* im čestita i hvali ih."

***

O. Kirigin preko Bakšića šalje Eminenciji *L'Osservatore Romano.* Tu je stranica i pol o našim prilikama. Sve znadu tamo. Na Brionima je C. K.[1] zaključio, da progone biskupe i svećenike. "I dok oni tamo o tome vijećaju, dolazi dr. Marohnić i klanja se krvnicima!"

19. XII. 1953. (sic!)

J. Sajović danas ovdje položio pred Eminencijom župničku prisegu. Mjesec i pol čekali smo, da tajnik donese knjigu upisa za zakletvu ovamo. Do jučer ništa. Eminencija me zato šalje u Zagreb, da zamolim preuzv. Salisa, neka mene delegira da Sajović preda mnom položi prisegu, samo da ne mora starac ići u Zagreb. "Vidim, da se oni u Zagrebu boje i spomenuti moje ime!" – završi Eminencija.

21. XII. 1953.

Djevice iz Karmela probile se do nas. Štefica Stepinac ih okolo po snijegu vodi uz Ivanke, Pastorkoviće, Brebriće preko potoka i moje livade, pa ovamo. Donose poštu od oo. isusovaca. To je sloboda, ovakovo zaobilaženje!!

***

Eminencija doznaje, da je provincijal franjevaca u Zagrebu na pitanje gvardijana kako će se drža-

[1] Centralni komitet Komunističke partije Jugoslavije

ti prigodom CMD-skupštine, rekao: "Tko pristupi, izbacit ću ga iz reda!" Veseli to Eminenciju. Veseli ga i to što o. Nola lijepo skreće!

***

"Dobio sam pismo od 'Seke'. To je sada djevojka od 18 godina. Roditelji su joj pravoslavci. Kao dijete bila je među onih 7.000 djece, što smo ih zaštitili. Predana je na odgoj čč. ss. u Novu Ves. Bila je pobožno dijete. Kako do 14 g. ne potpada pod ekskomunikaciju, a živo je željela primiti sv. Pričest i ispovijediti se baš kod mene, to sam joj udovoljio toj želji. Sada mi piše iskreno i bezazleno: 'Dragi moj Preuzvišeni... Molim Vas, da bi me o Novoj godini, kad dođem do Vas, primili u katoličku Crkvu, ispovijedili i pričestili'... Evo, koliko imade još takvih duša, koje će se vratiti pravoj Crkvi. Koliko ih je tako spašeno. One će svjedočiti protiv ovih nesretnika, koji izvrću istinu. Zaštitili smo, što nam je i dužnost, ovu jadnu djecicu, a ovi, da smo ih ubijali...!'"

22. XII. 1953.

"Piše mi, da je ovih dana primljena u družbu Suradnice Krista Kralja[2] – bolesnica, koja je već 26 g. na krevetu, a odrasla u komunističkoj sredini. Evo poteza Providnosti. Sreća, što smo u pravila stavili, da i bolesne mogu stupiti u družbu. Ona će trpljenjem svojim djelovati, raditi i zasluživati. *Spiritus spirat ubi vult.*[3] Nalazi dobri Bog duša, koje će svojom žrtvom raditi za dobro bližnjega."

***

"Javlja mi o. Kirigin, da su dvojica naših ovih dana vani položili redovničke zavjete (benediktinci). Jedan od dvojice jest o. Jerko Ivanković. I tako vidimo, da se opet kod nas obnavlja Benediktinski red, koji je osobito u doba kraljeva toliko značio kod nas. U najvećoj eto oluji obnavlja se ovdje jedan Red i formira nova Družba (M. Stanković). Već iz toga zaključujem, da Gospodin Bog želi podići ispaćeni naš narod. Da ga misli prepustiti ovima, čemu da se sve to obnavlja?"

***

Danas je Eminencija dobio iz Amerike 7 listova. U jednom je i čestitka neke obitelji i 10 dolara. Mole ga, da za njih odsluži sv. Misu. Na čestitki iznutra prilijepljene su marke s njegovom slikom. Tom zgodom, a i danas na šetnji, kaže mi: "Da sam otišao van, sada bi rekli, da je to sve moje djelo. Još bi više pritisnuli kler, koji im ne bi nasjedao, a ovako ne mogu mi ama baš ništa dokazati. Sada razumijem, od kuda toliki bijes njihov i zašto tako brane pristup ovamo."

***

Tokom večere spomenem mu slučaj jednog svećenika, koji je inače dobar, ali je k sebi uzeo u službu mlađu žensku osobu. Nastaje sablazan *per se*[4] – i trebalo bi je ukloniti. On će na to: "Ja ću gratis služiti onu sv. Misu na nakanu Amerikanaca, a

[2] Ustanova "Suradnice Krista Kralja", nastao je iz razmišljanja bl. Ivana MERZA i ostvaren zauzetošću prof. Marice STANKOVIĆ. Svrha ustanove je evangelizacija mladeži i društvenog života, osobito na radnim mjestima njezinih članica. Nadbiskup Stepinac svesrdno je podupirao nastanak i razvitak ove ustanove koja je utemeljena dekretom nadbiskupa Stepinca 1938., a nakon odobrenja Svete Stolice ova je zajednica 18. listopada 1953. uspostavljena kao svjetovni institut. U Crkvi u Hrvata i danas djeluje vrlo uspješno.

[3] "Duh puše gdje hoće.", usp. Iv 3, 8.

[4] Po sebi.

Rukopis krašićkoga župnika vlč. Josipa Vranekovića na dan 22. prosinca 1953., kada je zabilježio nekoliko vrlo zanimljivih Blaženikovih razmišljanja o životu Crkve u Hrvata i duhovnom životu svećenika

10 dolara dajte Joži (Šimečkom st.), da odsluži 10 sv. Misa na čast Majci Božjoj, da se naš kler održi na visini. Neka zatim javi ovima u Ameriku, da je Misa odslužena. Nema smisla, da ja odgovaram. Kad nisam odgovarao kardinalima, kako ću onda laicima. Znadu valjda, gdje živimo!" – Tako eto na svakom koraku duhovno i materijalno podiže i radi oko dobra bližnjega.

***

Danas smo šetali po snijegu. Na mjestima je snijeg 35 cm. Nitko još nije tuda prolazio. On kroči put samo naprijed. Igra se tu i sa vjernim Campekom. Ta ga bestijunkula, kako ga on zove, mnogo veseli. Danas se poigrali kao nikada. Pas skače na Eminenciju, a ovaj nogom baca snijeg po njemu. Dade mu i bombon. "Što je to meni gaziti snijeg. U Italiji sam išao u reverendi po 2 m visokom snijegu. To je za mene bio užitak. Ako je ovdje i teže hodati, ali zato se više progibam."

24. XII. 1953.

"Rado bih išao na šetnju, ali je važnije, da spremam propovijedi za ove blagdane."

***

'Dobrotom' primio je Eminencija mnogo čestitaka. Nešto i izvana. Dobili smo i nekoliko manjih paketa.

27. XII. 1953.

Pišonić, sestra Štefa, kćerke joj, zet i unuke. S njima se dovezao i nećak Ivo. Milicija ga kod sv. Obitelji skine iz auta i zabrani doći k nama. Ipak je došao i bio na objedu. Nećak mu Josip živčano je utučen – i na Rebru[5] je ovaj čas. Nije najbolje!

28. XII. 1953.

Stalno je Eminencija ovih dana u kući. Preporučio sam mu, da šeće sa šogorom Mrzljakom, dok obavim blagoslov kuća, ali ne će, već veli: "Moram odgovoriti na poštu. Mnogima treba utjehe i ohrabrenja. Nekima moram opširnije odgovoriti. Da pisma dođu ovima u ruke, ne znam što bi od bijesa načinili. A što mogu? Prilike su takve, i treba biti odlučan i spreman na najgore!"

31. XII. 1953.

Kupa se u kupaoni, pa veli: "Velika je to milost Božja za nas ovdje." – Tako eto on svaku stvar odmah dovede u vezu s Bogom. Uvijek je pred njim, u njemu i s njim. Božji čovjek. Ako ga se žalosne stvari u prvi mah i bolno doimlju, potresu mu dušu; za čas to Božji čovjek retušira silnim pouzdanjem u Boga i Bogorodicu.

***

Večeras je propovijedao na svršetku 1953. g. Silan svijet je tu bio. Kod večere došli u razgovoru na neka ustaška zlodjela, koja je Eminencija svojevremeno osuđivao. "Zanimljivo je", veli on, "gledao sam u francuskom Arhanićevu rječniku što znači 'partizan'. Donosi ovo i ono značenje, i na kraju: ustaša! Zanimljivo svakako. U nekim se stvarima ne razlikuju mnogo!"

Na Staru godinu 1953. župnik Vraneković je zabilježio razmišljanja nadbiskupa Stepinca o istoznačnosti pojma partizan i ustaša

[5] Ime bolnice u istočnom dijelu grada Zagreba

Impressum

Časopis Blaženi Alojzije Stepinac (skraćeno Blaž. Alojzije Stepinac) glasnik je Postulature za proglašenje svetim blaženoga Alojzija Stepinca i časopis njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.

God. XVI. (2009.), 8. svibnja, broj 3.

Cijena: 10 kn; za inozemstvo 4 eura ili 8 USD; Glasnik izlazi četiri puta godišnje s dopuštenjem crkvenih poglavara. Izdavač: Postulatura blaženoga Alojzija Stepinca, Kaptol 31 – p. p. 949 10001 Zagreb. Uređuje i odgovara: dr. Juraj Batelja, Kaptol 18, p.p. 949, 10001 Zagreb. Adresa uredništva: Postulatura blaženoga Alojzija Stepinca, Kaptol 18, p.p. 949, 10001 Zagreb; telefon (01) 48 14 920; faks: 48 14 921; "Muzej blaženoga Alojzija Stepinca", Kaptol 31, p. p. 949, 10001 Zagreb, telefon: (01) 48 94 879 ili e-mail adresa: juraj.batelja@zg.htnet.hr

Kad se u našem *Glasniku* spominju riječi "čudo", "svetost", "svetac"i sl., u duhu je to crkvenih propisa i treba ih razumjeti u smislu običnoga ljudskog izražavanja. Konačan sud o tome izreći će Crkva. Lektura: Marina ČUBRIĆ, prof.; korektura: akad. Ante STAMAĆ; tisak: Denona d.o.o., Zagreb

Zahvaljujemo svim čitateljima *Glasnika* koji su nam priopćili uslišanja zadobivena na zagovor bl. Alojzija Stepinca. Zahvaljujemo i svim ozdravljenima koji su se osobno javili i medicinskom dokumentacijom potkrijepili osvjedočenje da su ozdravili ili im se zdravstveno stanje poboljšalo po zagovoru bl. Alojzija Stepinca. Molimo cijenjene čitatelje da nam i dalje šalju takva svjedočanstva i potiču svoje prijatelje i znance da to isto učine. Istodobno neka mole da naš Blaženik što prije bude proglašen svetim.

Zahvaljujemo krašićkom župniku D. Kučanu koji je Postulaturi proslijedio fotografije krašićkih hodočasnika.

Članovi Molitvene zajednice Marije Bezgrješne od Providnosti (Zagreb) sudjelovali su na euharistijskom slavlju u župnoj crkvi u Krašiću u nedjelju 14. lipnja 2009.

Preko stotinu župljana župe sv. Antuna Padovanskoga iz Koprivnice na povratku s hodočašća na Trsat pohodilo je i Krašić, 27. lipnja 2009.

Župnik, pjevači i ministranti iz župe Desinić slavili su svetu misu u Krašiću

Župa bl. Alojzija Stepinca iz Zadra na svome tradicionalnome hodočašću Krašić – M. Bistrica – Zagreb; u Krašiću redovito slave svetu misu; tako su učinili i u subotu 23. svibnja 2009.

Fotografija na zadnjoj stranici korica: Mnoštvo Božjega naroda sudjelovalo je 24. svibnja 2009. u posveti novosagrađene crkve u čast bl. Alojzija Stepinca u Srimi

